49

130-8

رجب ۱۳۲۹ اوچنچی یل. اییول ۱۹۱۱

№ 7

اقتصاد

НАУЧНЫЙ АРХИВ
ИНСТИТУТА ... ЯЗЫКА
Фонд
Опись 130
Дела 8

اداره‌دن حرمتلو قرده‌شلریمه اخطار:

معیشت اشلرمزنی توزه‌تمك طرغروسنده آز اولسه‌ده فائده‌سی اولسون اوچون اوشبو مجله‌نی نشر ایتمکنی موافق کوردك. اگر هر طرفده مقبول اولوب اوقلسه بز آنی هر جهتدن توزه‌تورگه حاضرمز. مجله‌ده چقغان فائده‌لی کیڭاشلرنی اوقی بلگان کشیلر اوقی بلمگانلرگه سویله‌ب آڭلاتمقلرینی رجا ایده‌مز.

ЭЛЕКТРО-ПАРОВАЯ ЛИТО-ТИПОГРАФІЯ
Товарищества «КАРИМОВЪ, ХУСАИНОВЪ и К°»
Оренбургъ.
1911 Г.

اوشبو نومر اقتصاد پوچته غه تابشرلدی ۱ نچی آوغوستده.

مندرجاتی:

اقتصاد ایچون.
قریه‌لرمز.
باشقرد اورمانلری.
آشلق حالی.
ایل خدمتلری
مای سوداسی.
تجارت وملتچیلك.
ساخالین‌دن.
اصودا.
تسمینت سوداسی.
بیرلین‌ده تاتار فیرماسی.
اورنبورغ شال یاولقلری.
طوقو اشنده اوچیبنی ماسترسکوی.
فائده‌لی اچملك یا که کیفیر.
ماشیناده اویوق به‌یله‌و روشی.
اوسملکلرگه برقاراش.
ایگون ایگوده قصور وتجربه‌سزلك.
آول پاژارلری.
آط طیاقلری.
جزئی معلومات.
احوالات عمومیه.
سمارا احوالاتی.

اوچنچی يل
رجب ۱۳۲۹

اییول
۱۹۱۱

اقتصاد

№ 7

تجارت، زراعت و صناعتدن وقریه حاجتلرندن بحث ایدن آیلق مجله‌در.

بهاسی:
پوچته حقی ایله یلغه ایکی صوم. یارتی یلغه برصوم. نسخه‌سی پوچته حقندن باشقه ۱۵ تین.

REДACTOIИ IKTISAD
SAMARA (RUSSIE.)

آدریس: Самара, Казанская ул. д. № 77.
КОНТОРА РЕДАКЦІИ „ИКТИСАДЪ"

اقتصاد ایچون

بزگه جبرائیل آرقیلی کیلدی خدایدن نون و صاد
امت ایتسون دیب، اوزینڭ طورمشنده اقتصاد.
اقتصاد در خلقمزغه باب دولت صاغ و صول
یوق عجب، مفتاح اولوب ثروت کلیدن آچسه اول.

مسرف اولساڭ اسراف ایت! توك چه‌چ بتور کیتسون باری
بارلی یوقلی آقچه‌ڭا کلا عدم بولسون طاری.
سین بو کون صاو، ایرته‌گه سرخاو باشڭ، نیشله‌رسڭ آه!
دیر ایدڭ بوغای! خطا ایتکانمن آیله‌ب کوب گناه.
اوچ بالا دورت بیش بالا، اهلیه‌ڭا رزقڭ قایا؟
کوب فقیرلك سورمه‌سون کوزلرگه ایتساڭ توتیا!
اقتصادسزلق حقارتدر عموم ملت ایچون
ایر یکتلر قربان ایتمز قوتن ذلت ایچون.
اقتصاد برلن حیات آصراوچی ملتلرنی کور
کور آلارده بولغوچی حرمت و عزتلرنی کور
طولغان آل آرت، اوڭ صولی اورمان ایگون باغلق بولون

ای قارنداش ! کوز چاغلدرغان بو دولتلرنی کور
کور ، کوزنگ بار بولسه فکر ایت ! بر توشون قومنگ حالن
باق ایکنچی یاقغه روحلی مالّی امتلرنی کور !
نیندی بایلر ، نیندی ثروتلی و راحتلی آلار
سین اوزنگنگ فقر حقرنگنی رذالتلرنی کور !
سین نادانسنگ ، بلمی سنگ بو دنیاده طورمش نیدر ؟
کوز تك آنلرنگ حیاتنده سعادتلرنی کور !
غطبه ایت ، سلکن اوقو ! اوگرەن طرش غیرت قیلوب
سینده ایر ، آنلرده همتلرنی غیرتلرنی کور !
انشاء الله بر قونار بختنگ قوشی باش توبه‌گا
باق بخت بیرگان بتون اسباب علامتلرنی کور !
بو جهان ، هیچ کم ایچون بخش ایتمه‌دی هیچ بر بخت
اقتصادسز بیرمه‌دی مال ، بو حکایتلرنی کور !
بو حیات شکسز جهنم در مسلمانلر ایچون
دنیا جنتدر یهودیلرگه ، جنتلرنی کور !
ای کوزم تیکشر هنوز سین ملی اشلر نقصانن !
ملتنگده کوبمی بار ، ذلت حقارتلرنی کور ! . . .

م . واقف الجلالی .

قریه‌لرمز

۱۲ یاشکه قدر قرغز صحراسنده اوسوب اتکامزنگ وفاتی صوگنده آننگ تلاوی بوینچه سمبر گوبیرناسننگ اولغان اصل وطنمزغه قایتقان ایدم . شول وقت یولنگ ایك الك اوچراغان مسلمان آوللرینه کیلوب کرو برله بنگا اوچ نرسه غایت یات طویلدی : آنلرنگ برسی عوام خلقینگ آیاغینه کیگان چاباتاسی ایدی . چاباتا بنگا بیك یات طویلدی . گویه کشی کولدرر ایچون آیاقلرینه جوکه کیگانگه اوخشیلر ایدی .

ایکنچیسی آش اوینه صغر وبوزاو کرتوب شوننگ نجسلری آراسنده هیچ نفرتلانماینچه چای ایچوب اوطرولری ایدی . بو الکگیسندن‌ده عجبراك طویلدی . اوچونچیسی توبه‌لری صالام برله یابلغان اولر

ایدی . بونلرنڭ قیافتلری بیگراك یـات طویله ، قرغز اولرینه قاراغانده بیگراك بالاچه اشلانگان کورینه ایدی . بونلرنی کورگانده بـو طرف خلقینڭ مدنیتسز-لـکلرندن اویالوب تیرلی ایدم . اوزمنی تاتار (نوغای) خلقینه نسبت ویرگه‌ده اویالا ایدم . یکرمی بش یل مقدم وحشی قرغز صحراسنده اوسکان بر بالاغه یات طویلغان بـو اشلر همانده آوللرده هیچ اوزگارمابنچه دوام ایته‌در . آوروپانڭ اورتاسنده بوندی حاللرنڭ دوامی سودکمز مدنیت ایله هیچ بر تورلی تطبیقنی قابل دگلدر .

آوللرمزنڭ حاللرینی معیشت اصو-للرینی تیکشروب قاراساق یکرمی بش یل ایچنده هیچ بر اوزگارگان یرینی تابا آلمیمز . مسلمان آوللری حقنده زیمستوا-لرده هیچ بر تورلی اساسلی اوزگارشلر وجودکه کیتوره آلماغانلر . بونڭ سببی شولدر ، که آول خلقی اوزی معیشت اصو-للرندن خبردار دگل . طورمشنی یخشرتمق ایچون اجتهاد ایتوچی یوق ، بولسه‌ده بلوب دگل . ایگون ایکمك ، حیوان آصرامق ، قوشلر تربیه ایتمك ، صاد اوسدرمك ، باغچه‌لر قارامق ، بولونلرنی یخشرتمق ، بالـق طوتمق ، مای آچلامق ، سوتخانه آچمق ، یاناماسلق بنالر صالمق ، یرصولامق وقول هنرلری برله شغللنمك کبی اشلر همه‌سی آول معیشتنه باشلاب اشلانه‌چك اشلر بولسه‌لرده آول خلقینڭ کوبسی بونلرنڭ نچوك یخشیلاب اشلانگانلرینی بلمیلر ؛ بلدررایچون ایتولگان تدبیرلر تاراتولغان رساله‌لرده یوق . شونڭ ایچون آول خلقی الـکی‌دن نیندی اشلر اشلاب کیلگان بولسه شونلرنی اشلاب باشقه‌سینی اصلا خاطرینه‌ده کتورمیدر .

بوکون کوب مسلمانلر معیشت اشینی توزاتورگه کراکنی بله باشلادیلر . لکن قایدن طوتنورغه ایکاننی همان بلمیلر . بو طوغروده آز بولسه‌ده معلومات ویرمك ویول کورسه‌تمك ایچون بز اوشبو اقتصاد مجله‌سینی نشر ایته‌مز . کوبراك یاش اوسمر شاکردلرگه آنی آلوب بیروب اوقتوب آنلرنڭ فکرلرینی قریه معیشتینی توزا-تورگه جلب ایتارگه کرك . ممکن اولغانده قریه معیشتی توغروسنده یخشی درس کتابلری یازوب مکتبلرده بالالرغه اوقتورغه کرك . علم‌لر آراسنده ایڭ باشلاب کرك بولغانی علم حال دیلر . علم حال باشقه توشکان اشلرنی اشلاو اصولینی بلمك دیمکدر .

دنیاده طورغان کشی همه‌سی آخرت ایچون طورا ، دنیاده یشاغان وقتنده آنڭ باشینه دینی هم دنیاوی کوب اشلر توشه . شول باشقه توشکان اشلرده آبدراماسلق علم ایه‌سی بولمق هر کمگه تیوشلیدر . بـولای بولغانده مکتبلرمزده عبادات واعتقادات قسمی اوگراتلگاننڭ صوڭنده معامـلات قسمی ایچنده قریه معیشتینه تعلقلی اشلرده اوگراتلورگه تیوشلیدر .

بوڭا معلم افندیلرنڭ دقتلرینی جلب ایته‌مز. قریه معیشتینه تعلقلی علملر کچکنه دن شاکردلر آراسینه کرسه هم الوغلرمزده آنی بلوب اشلرینه تطبیق ایتارگه طرشسه شول وقت قریه‌لرمزنڭ حاللری اوزگارر، بخت وسعادتلری اوزلرینی قارشو آلور. یوقسه خلق اوزی بلماسه آنڭ فائده‌سینه مؤسسه‌لر نی قدر طرشسه‌لرده همه‌سی بوشقه‌در.

باشقرد اورمانلری

ولادیمر کروبر ۱۸۸۷ نچی یلده باصدرغان رساله‌سنده ایته: اورمانلی باشقردلر اورنبورغ گوبیرناسنده، اورنبورغ، اورسکی هم ویرخنورال اویازدلرنده، اوفا گوبیرناسنده، اوفا وزلاتاوست اویزدلرنده، پیرمه گوبرناسنده، یقاتیرنبورغ، قراصنا اوفیم هم اوصا اویزدلرنده اولغان باشقردلردر. آنلرنڭ اورمانلردن فائده‌لنولری هر یرده بردی. شونڭ ایچون بز اورنبورغ گوبیرناسینڭ باشقرد اورمانلری توغروسنده یازاچقمز:

قش‌کونی باشقردلر بر ایکی ساژینلی بیك پراستوی آغاچ اویلرده طورالر. قش بویی اورماندن صوبوینه آغزورغه آغاچ طاشوب شغللنه‌لر. یاز یتکاچ اورمانغه اوت تورته‌لر. اوت اورمانده قوری یاپراقلرنی هم ئولنلری یاندروب بیك تیز تیره یاقغه تارالوب کیته‌در. برده یوشلك بولغانغه کوره آغاچ طامرلرینه کوب ضرر تیدره آلمیدر. یاندرغاندن بره‌ر آطنه اوزغاچ آغاچ توبلرینی یم یاشل ئولن قابلاب آلادر. ایشته، باشقردلرنڭ اورمانی یاندرولری اوشبو ئولن ایچوندر. شول ئولن اوستینه بتون آول تواکلرینی یبره‌لر، اوزلری قوشلر یاصاب شونده سنتابرگه قدر حضور قیلوب طوررغه چغالر.

اورمانغه اوت تورتو عادتی اورمانغه بیك کوب ضرر ایته‌در. باشقردلر ئولن ایچون شول قدر طرشسه‌لرده اوزلری پچاننڭ قدرینی یخشی بلمیلر. حیوان کوب آصراسه‌لرده پچان جیارغه یالقاولر، آز چابالر؛ صوگغه قالوب وقتسز جیالر. «تیبون» گه اشانوب اوز اوزلرینی یوباتالر. تیبون قش کونی قار آستنده قالغان پچاندر. اگر طوکماسه قارنی تیبوب حیوانلر اوزلری شول ئولنلرنی طاوب آشیلر. مگر قش قاطی کیلسه حیوانلر همه‌سی آچلقدن هلاك بولالر.

باشقردلر اورمانغه اوزلرینی رزقلاندروچی دیب قاریلر. آنی بتماس وتوکانماس نعمت دیب حساب ایته‌لر. نیچوك کیسساکده اورنینه اوسه بارا دیب اعتقاد ایته‌لر. «اورمان بزنڭ بابالرمزنی آشاتقان، بزنڭ بالالرمزنی غنه آشاتور ئلی» دیلر. آنلر کوزنده اورماننڭ قدری تورلی نرسه‌لرگه ماده بولوونده توگل، فقط خدمت

گه واسطه بولوونده غنه در. آنلر شول اور مانلرنی کیسوب، طاشوب، صالللاب خدمت ایته‌لر. حتی اورماننی سوداگیرگه صاتقانده خدمتچینی چیتدن آلماسقه شرط ایته‌لر.

باشقردلرنڭ اورمان صاتوب آلغان آقچه‌لری پوشلینه آتالادر. آنڭ اوطز پراسنتی «اصصودنی قاصصه» غه جماعت آقچه‌سینه حساب ایتولگاچ (حاضرنده بو قاصصه لر بارمی؟) قالغانی ایله نیدایومکه لر توله‌نه ایدی.

باشقردلرنڭ اورمانغه کوب التفات ایتمگانلری اوشبو بر ایکی مثالدن بلنسه کرك: اورماندن باراسن، کینه‌تدن آلدیگا بوز و ایکی یوز یل یاشاگان آغاچ کیسلگان حالده اوچری. نیك کیسکانلر ایکان دیب قاراساڭ کورینه در، آنڭ اوچنده بولغان صاغزینی آلغانلر هم یخشی بوتاقلرینی آلغانلر. دیمك، آغاچ باشینه منوب کیسارگه ایرنوب آنی توبندن کیسوب آودارغانلر.

صاغز باشقرد خلقینڭ ایڭ یاراتقان نرسه سیدر. آنی ایر وخاتون همه‌سی چاینی‌لر، قوناق کیلسه آنگاده آغزلرندن چغاروب چاینی تورغان صاغزلرینی بولب بیره لر. بعض وقت بر آرشین اوزنلغنده تاقطه کیراکسه اورمانغه باروب ۱۵ ویرشوکلی آغاچلرنی کیسوب آودارالرده توبندن برر آرشین قدرینی کیسوب قایتالر؛ قالغانی شونده یاتوب چریدر.

باشقرد دن اورمان آلوب بورانه آغزوب سودا قیلوچیلر زور سوداگیر روسلردر. بایراق مسلمانلر آراسنده ده آنڭ برله شغللنوچیلر بار. لکن آنلر کچکنه اش قیله‌لر. واق تویاك آول خلقی یاقن بازارلرغه آغاچ تیاب چغوب آنی هنرچیلرگه صاتوبده ماتاشالر. لکن اورماندن اساسلی صورتده هیچ بری فائده‌لنه آلمیلر.

اورمان سوداگیرلرینڭ باشقردلردن اورمان آلو روشلری آیرم بر دقت ایتارگه تیوشلی مسئله در.

آخری وار.

آشلق حالی

بویل آشلق تورلی یرده تورلیچه یتشدی. بعض یرلرده بتونلای قزولق قوروب ایگونلر هیچ نرسه بولمادی. بعض یرلرده ایگونلر بیك کیلشوب آنڭ چغیشی اوتکان یلداغی دن ده آرتوق بولدی. ایگون بولماغان گوبیرنا واوبلستلر اوشبولردر: اورنبورغ، پیرمه، سمارا، صراتف، سمبر هم تابول گوبیرنالری آقمولا، تورغای هم اورال اوبلستلری در. باشقه گوبیرنا واوبلستلرده ایگون اوز حاجتلرینه یتارلکدر، بلکه یخشیدر.

اوشبونڭ ایچون بویل بتون روسیه‌ده عمومی آچلق اولمایه‌چقدر. خلق بوندن

آرتوق قورقنورغه یارامی. خلق آچلقننك درجه‌سینی بخشی درستلاب بلورگه طریشورغه تیوشلی. بوقسه بعض بر خلق، خصوصا ایگون بایلری ایگون و آشلق حقینی کوتارر ایچون آچلق خبری تاراتالر. آوللرغه آچلق خبری ایشتولگاچ آول خلقی بیك قورقنوب کیته‌لر. اوز قوللرننك بولغان برصو و آیاقلی مال کبیلرنی بیك آرزان حق برله صاتا باشلیلر؛ بهالر بیلگوله‌نوب بتار بتماز آرزان حق غه صاتوب أرهم ایته‌لر.

بویل ایگون زاپاصی هر گوبیرناده بار کورینه‌در. بعض گوبیرنالرده اوتکان یلداغیدن ده کوبره‌ك. مثلا: ناواراسیسکی‌ده اوچ میلیون ۲۳۹ مڭ پود بغدای بار. اوتکان یلغه قاراغانده ٤۰ پراسینت آرتوق. ریبنسکی‌ده ۲۰۶ میلیون پود بغدای بار. یوقاریده مذکور گوبیرنا و اویلستلرغه باشقه‌لری چیتدن ایگون کیتررگه مجبور توگللر. فقط مذکور آلطی گوبیرنا و اوچ اویلست چیتدن ایگون آلورغه مجبوردر. بونارده‌غی خلق غه یل البته یگل اولماز. لکن بونلر حقنده حکومت هم زیمستوا بیك طریشه‌در.

۱٤ نچی ایبول ده باش مینیستر اسطالیپین جنابلرینك تحت ریاستنده ساویت مینیستری مجلس قوروب بوتوغروده کیگاشدی. اورلوق ایچون هم پرداؤولستویه ایچون کرکلی ایگوننی اوزینه توشکان حقغه صاتار ایچون اورنلر یاصارغه، ایل خدمتلری اشلاتوب خلقغه اش بیررگه سویله‌دیلر. آشلق لاتا بیرونی فقط خدمت چیگینه یتمه‌گان صبیلرغه یا که چیکدن اوزغان قارتلرغه‌غنه بیك ضرور ماده‌ده‌گنه بیررگه قرار قویلدی. ایگوننی اوزینه توشکان حقغه صاتوچی زیمسکی گوبیرنالرده زیمستوا اولاچقدر. سبیربه‌ده ایسه سیلسکی خازایستوننی اصلادلرغه طابشریله‌چقدر. ایگون بولماغان گوبیرنالرغه ایگون هم حیوان آزوغی کیتررتور ایچون تیمر یوللرده آرزان تاریف قویدررغه، حیوان یورتونی‌ده یگلایتورگه سویلاندی. غصودارستوننی بانقه‌لردن هم خصوصی بانقه‌لردن اگر ایگون گه وبرگان اصودالری بولسه آنی مذکور گوبیرنالرنی بویلغه کیچکدررگه اوتنورگه قرار ویرلدی. بو اشلر میدانغه چقسه خلقننك حالینی کوب یگلایته‌چکدر. هرکم بونلردن خبردار بولوب فائده‌لنورغه طریشورغه کرك. اوزك ایچون اوزك طریشماساك حالكننك آغرلغی ایچون هیچ کمگه اوبکه‌لرگه یارامیدر. بوننده فائده‌لنوچی، اشدن خبردار یتوز کشیلر بولاچقدر.

ایل خدمتلری

بتون آولننك کیره‌گی ایچون کوللر، قویولر قازیمق، بوالر بومق، کوپرلر صوئمق، یوللرغه طاش توشامك، طاولرنی

قازوب یول یاصامق کبی اشلر ایل خد-
متلری (روسچه ایتکانده общестовенная-
работа) دیب آتالادر. شهر آرالرینه
تیمر یول صالو، تیلیغراف باغانالری او-
طرتو وباشقه شوندی عمومی اشلر همه-
سی ایل خدمتلری دیب آتارغه یاریدر.

بویل ایگون اوکماعان گوبیرنالرده
حکومت هم زیمستوا خلق غه یاردم ایتکانده
توغریدن توغری ایگون یاکه آقچه
اولاشماسکه، بلکه ایل خدمتلری اشلا-
توب اش آرقیلی آقچه بیررگه قرار قو-
یدیلر؛ بونی آرتوق کوردیلر. بونڭ سببی
شولدر، که ایل خدمتلری اشلانگانده بر
جهتدن خلق غه هرکون کیره‌کلی بر اش
میدانغه چقوب قالادر. مثلا: کیره‌کلی
کوپرلری یوللری یاکه قوییلری کوللری
بولوب قالادر. بو جهتدن آنڭ مدنیت
وقولتوراغه خدمتی اولادر. ایکنچی جهتدن
خلق غه اش اشلاب آلغان آقچه‌نڭ قدری
آرتوق بولادر. آنی آنلر یوق بار اورنغه
صرف ایتمایینچه ایڭ کیره‌کلی حاجتلرینه-
گنه صرف ایته‌لر. «اشلاب تابقان تین
تیگون کیلگان صومدن قیمتلیره‌ك» دیلر.
بو جهتدن بونڭ اخلاق توزکلگینه خد-
متی واردر.

اونکان آچلق‌لرده زیمستوالر یاردمنی
ایکی تورلی ایتدیلر: بعض یرلرده ایل
خدمتلری آچوب خدمت ایتدردیلر؛ بعض
یرلرده توغریدن توغری ایگون اولاشوب
اصوددا بیروب طوردیلر. اشلر یخشی
ترتیبلی یورتلگان برلرده برنچی اصولنڭ
کوب آرتوق فائده‌لی اولدیغی کورندی.
آنڭ ایچون خلقنڭ کسه‌سینه کرگان آقچه
اوز ملکی بولوب عمرلك بولوب کره‌در.
اما اصوددالر بر وقت تولارگه تیوش
بولغانلقدن آنی جماعت آلسه‌ده کوڭلسز-
گنه آلادر. آراده بعض بر دیوانه‌لری
آنی تیگون کبی کوره‌لرده آلغاننڭ ایکنچی
کوننی آنی صاتوب ایچوب بتوره‌لرده
شولای ایتوب آنڭ بتون جماعتلری آچ
قالادر. شونڭ ایچون بو یل حکومت‌ده
هم زیمستوادہ آرتوق مجبوریت بولماغانده
آچلرغه ایل خدمتلری ایتدروب یاردم
ایتونی آرتوق کوره‌در.

لکن ایل خدمتلری نه قدر یخشی
بولسه‌ده آنڭ خلقغه فائده‌لی اولمقی ایچون
برده کیچکمایینچه خلق غه کرك وقتده کرك
اورنده ترتیبلی روشده باشلانمقی شرطدر.
آنی ممکن قدر ایرته باشلاغان یخشی.
کوزنڭ یلی کونلرندن فائده‌لنورغه ممکن
بولسون، هم آول آتلری آچقوب یابقفا-
نچه غه قدر باشلارغه کرك. یوقسه اونکان
آچلقده خلق کوب یرده یوللرغه دیگان
طاشلرنی، کوپرلرگه دیگان آغاچلرنی
آتلری تارتا آلماغانغه کوره طاشی
آلمادیلر.

ایل خدمتلری وقتلی باشلانسون دیگا-
نده آول خلقی اوزی‌ده تیك یاتورغه
تیوش دگل. آولغه یاقن یرده نیندی
خدمتلر ایتارگه ممکن بولسه شونی

زیمستواغه کورساتوب آنی اشلاتورگه خلاپاتات ایتارگه کرك . صوکره آولغه یاقن یرلرده شوندی بر خدمت زیمستوا طرفندن باشلانسه آندن غافل قالماینچه تیزلکده آنده باروب اشلی باشلارغه کرك . بوندی اشلرنك آچلر فائده‌سی ایچون آچلغانینی خاطرده طوتوب آندن لایقنچه فائده‌لنورغه کرك . آندی موندی کشیلر سؤ معامله‌لر قیلوب اش‌گه ضرر کتورسه‌لر وقتنده زیمستواغه شکایت ایتارگه کرك .

صکره ایل خدمتلری ایتوله طورغان یرلرده اشچیلرگه اوزلرینه هم حیوانلرینه آزوق خدمت اداره سی طرفندن آرزان هم رعا-یه‌لی ترتیب ایله صاتلورغه تیوش . کم اوچراسه آچا خلقنی طالارغه ایرك بیر-ماسکه کرك .

چوق شکرلر اولسون - بو یل اول قدر آغر توگل . آنك ایچون اوتکان ایکی یل ره تدن ایگون بولوب کیلدی. بو یلده ده کوب گوبیرنالرده ایگون اوکدی. کوب کشینك ایسکی ایگونلری بار. شونك ایچون ایگون بولماغان یرلرگه ایگون کیترو، حیوان آزوغی کیترووده آرتوق قیمتگه توشماس، ایگون بهالری آرتوق کوتارلماس .

دخی شونسی شادلقلی در،که بو یل هر یرده خلقنك احتیاجی ایله کوراشورگه بیك وقتلی کرشدیلر. ایگون حالاری بلنور بلنماسوك هر شهرده محتاج خلقغه نیچوك یاردم ایتو طریقلری سویلاشیله باشلادی. بو بابده تیوشلی هر بر تدبیر-لرگه کرشلدی. جناب تعالی یللرنی یکللاك اوزرنده کیچروب یباررگه موفق ایتکای ایدی .

تجارت

مای سوداسی

روسیه‌دن چیتکه بیك کوب آچلان مای چغادر. بو اش کوبدن باشلانسه ده آنك ترقی ایتووی ۱۹۰۰ نچی یلدن باشلابدر. شول وقتدن بیرلی یلدن یل بو سودا قوتلنه‌در. ۱۹۰۰ نچی یلده بر میلیون بر یوز توقسان مك پود مای چغا-ریلوب اون اوچ میلیون دورت یوز یتمش آلتی مك صومغه صاتولغان ایدی . ۱۹۰۹ نچی یلده ایسه اوچ میلیونك ۴۵٦ مك پود مای چغاریلوب قرق سیکز میلیون

٤٠٤ مڭ صومغه صاتولدی. دیمك، مایناڭ حقی اون یل الك ۱۱ صوم ۳۲ تین بولغانده ایندی حاضر ١٤ صوم بر تین گه یتکان. مای بهاسیناڭ آرتوینه سبب بر نیچه در: برنچی بزم سبیر طرفلرنده آرتیللر بار. آنلر ماینی بیك یخشی ایتوب یاصیلر. ۲ نچی بزده مایغه نرسه قاتناشدروب بوزو عادتی یوق. ۳ نچی چیت مملکتدن کیلگان آلوچیلر آراسنده رقابت (کانکوریانسیه) زور.

سبیر یاده مای زاۋودلرنده بر یخشی عادت وار: مای یاصاوچی ماسترغه ژالونیه‌دن طش دخی اوزیناڭ یاصاغان مایی آلوچیلر طرفندن یخشی قبول ایدلسه آڭا پود باشندن بش تین اون تین ناغراد بیره‌لر. بو ایسه ماسترناڭ طریشوب ماینی هرکم گه یاراقلی ایتوینه سبب بولادر. (البته هر بر سوداده‌ده بو اش معقولدر). اگر مایی ایکنچی صورت بولوب قبول ایدلسه اول وقت ماسترغه ناغراد بولمیدر. اگر اوچونچی صورت بولوب قبول ایدلسه اول وقت ماستر اوزی پود باشندن بش تین اون تین اشتراف تولیدر.

سبیر یاده حاضرنده اوچ مڭله‌ب مای زاۋودی اشلیدر. بوناڭ یارطیسی آرتیل برله یعنی کوب کشی برگه قوشیلوب بر اسمدن اشلیدر. آرتیل باشلانغانده آڭا خزینه طرفندن صغر باشینه یکرمی بش صوم اصودا (بورچ) بیره‌لهدر. شوناڭ برله ماشینالر آلوب بنالر صالوب آرتیل اشنی باشلاب یباره‌در.

سوتکه آقچه‌نی قویلغینه قاراب تولیلر. مایلی سوتکه قیمتراك تولانه‌در. بو ایسه سوت صغرینی یخشی تربیه ایتارگه سبب بولادر. مای حاضر آنگلیه، دانیه هم گیرمانیاغه آلنه‌در. سبیر یاده مای اشلی طورغان یرلرده هر بر شهر وآولده مای سوداگیرلریناڭ قانطورلری وار. دانیه خلقی اوزی ده حیوانلرنی بیك یاخشی تربیه ایته‌در. آنلر اوزلرندنده روسیه چغارغاندن کوبراك مای چغارالر؛ شولاین روسیه‌دنده کوب آلالر. بونلرناڭ همه‌سینی آنگلیه بازارلری یوتادر.

بو صوڭ یللرده تیمر یوللری مای ایچون مخصوص واغونلر یاصادی. سبیر یادن طوغری بالطیق پورتلرینه مثلا: وینداو، ریغا هم ناوی پورتلرغه ایلتارگه بوز واغونلری بیره‌لر. بزم سوداگیرلر یون، یاباغی، تیری کبی حیوانات نرسه لری برله یخشی سودا قیله‌لر. ایندی مای سوداسینه‌ده یخشیلاب کرشسه‌لر، بلکه یخشی غنه اشلر قیلورغه ممکن بولور ایدی. اول وقت اچکی روسیه‌نی‌ده سبیر یا کبی صغر آصراوچان یاصارغه آول خلقینه یخشی غنه فائده ایتارگه ممکن بولور ایدی.

تجارت و ملتچیلك

روس غزته‌لریناڭ یازدقلرینه کوره، باش مینیستر اسطالیپین جنابلری مالیه

ناظری کاکوفسوف ایله تجارت وصناعت مینیستری تیماشف جنابلرینه مکتوب یازوب صناعت طوغروسنده اوشبونی یازغان: «صناعت بتونلای دیورلك اجنبیلر (اینارودیسلر) قولنده کورینه‌در. بو حال خصوصا ایگون سوداسنده آچق کورینه‌در. ایگون سوداسینی بتروب یهودیلر آلغانلر، آنلرغه یهود بانقه‌چیلری یاردم ایته‌در. یهودلر ژولغه بویلرینه کرگانلرده بیرژالرده بیك ایرکنلاب برده مانع سز هر مالنی اوز قوللرینه کرتوب «احتکار» ایته‌لر. آنلر اوستالق قوروب بهانی کیموته‌لر، روس کانکورینسلرنی کیموته‌لر، ایکمکنی چوبلاندره‌لر» دیگان.

باش مینیستر بوکا سبب ایتوب بانقه‌لرنی کورساته‌در. بانقه‌لر کوبسی یهودلر قولنده، یهود سوداگیرلرینه آنلر بورچنی تلاگانچه بیره‌لر. شونك ایچون یهودلرگه اوز قاپیتاللرینی برنیچه مرتبه ایلاندروب چغاررغه ممکن بولادی ایکان. هم بانقه‌لرغه نفوذ ایتوب یهودلرگه قرض بیرونی بر آز مشکللندررگه یول یوقمی دی ایکان.

تجارت مینیستری تیماشف جنابلری بوکا جوابنده ایتکان: «بانقه‌لر قریدیت اشلرینی زاکون برله بیلگوله‌نگان اساسلرغه قاراب یورته‌لر. آنده قریدیت‌گه لیاقت اعتبار ایدلگان، ملیت اعتبار ایدلمه‌گان. هم ایدلمی» دیگان. مالیه ناظری‌ده بو فکرگه قوشلغان.

روس غزته‌لری بو خبرنی نه قدر تیکشروب یازغانلقلری بزگه معلوم دگل. لکن تجارت وصناعت اشلرنده ملیت فرقی اعتبار ایدلمازگه تیوشدر. توب زاکون همه کشیگه بردی ایتوب تجارت طوغروسنده حقوق بیرگان. کم فائده‌لنه آلغان کشی آندن فائده‌لنه‌در. فائده‌لنه آلماغان کشیلر وملتلر ایچون باشقه‌سی عیبلی توگلدر.

بوصوك وقتلرده هر کمنك تلنده یهودلر سویلانه‌در. یهودلر بای، یهودلرده یارلی یوق، تلانچی یوق، فلان و فلان دیب کوب سوزلر سویلانه‌در. لکن بونده هر کمنك خاطرینه کیلمه‌گان بر نرسه بار، اول شولدرکه: یهودلرگه هر یرده طوررغه قانون بوینچه رخصت یوق. آنلرغه برنچه گوبیرنادن باشقه‌ده طوررغه یارامی. مگر سوداگیر بولسه یاکه صناعت ایه‌سی بولسه شولغنه تلاگان یرنده طورا آلادر. بو قانون آنلرغه کوب فائده ایته. اوّلا آنلر هر یرده یوریسی کیلسه سوداغه یاکه صناعت‌که اوگرانورگه طریشه‌لر. ایکنچیلی روسیه‌نك ایچکی ولایتلرنده یهودلرنی کورگان کشی آنلرنی بای وهنرچن خلق دیب احترام ایته‌در والحال یهودلرده باری بر باشقه ملتلر کبی بر ملت آنلرنكده بایلری کبی یارلیلرین بار، ضعیفلرین بار، متعصبلری‌ده بار. لکن آنلر همه‌سی اوز اویالرنده یاتالر. آنلرنی کورر ایچون وارشاو کبی یرلرگه مخصوص زیارت ایتارگه کرك.

ایندی یهودلر آلغه کیتدیلر ایسه آنلرنڭ ملیتلرینڭ آنده هیچ بر دخلی یوق . فقط تورلی قسنقی قانونلر آنلرنڭ آلغه کیتولرینه یاردم ایتدی. آنلرنڭ کشی کبی کون کورولری همه‌سی کمالاتکه تعلیق ایتولدی . آنلر اوزلری حقنڭ اوزلری بونی اشلی آلماسلر ایدی، بو توغروده آنلرغه «چیرتا آسیدلست» قانونی کوب یاردم ایتدی. بناءً علیه ترقی ایتکانلر ایسه آنلرغه اوپکه‌لرگه یارامی، ترقی ایتدروچیلرگه اوپکه‌لرگه کرك ؛ اول ایسه اوزمز در .

ساخالین دن

ساخالین روسیه قولنده اولغان بر آطه ایدی. روس ویاپون صوغشی صوکڭ یارطیسی یاپونلرغه، یارطیسی روسیه‌غه قالدرلدی . روسیه قولنده وقتده آطه‌دن بالق طوتو حقی یوز ایللی صوملردن آرتوقغه یورمی ایدی . یاپونیا قولینه کرگاچ « میتچوئی » لر آطه‌ده شعبه آچوب هر یل اون یدی میلیون واردات آلا باشلاغانلر . میتچوئی عائله‌سی یاپونیاده آوروپانڭ روتشلدی کبیدر . بو کون بر میلیارد فرانق بایلغی باردیلر . طورولری طوکیوده در . آطه‌نڭ روسیه قسمنده بولغان نیفت لرنی اشلاتور ایچون قطایلر الوغ بر قامپانیا یاصادیلر . چیت حکومت کشیسینه آندی اورنلرنی صاتو ممنوع بولغانغه کوره آنلر روسیه پوتدننیلری آرتینه قابلانوب اش قیلمقچیلر . بونلر آطه‌نڭ شرق طرفندن اورن آلوب تفتیشگه کشی ایلتدیلر . اجنبیلردن تفتیش ایتوب قاراغان کشیلر ساخالین ده نیفت کوب دیلر . روس مهندسلری یوق دیگانلر ایدی . بو خطا. ساخالین نیفتسی بتون سبیر یاغه یته‌چك، باکو قولینه اسیرلکدن سبیریانی قوتقاراچق دیلر ایکان . روس اینژینیرلرندن «تولچینسکی» جنابلری ده بر نیچه یل مقدم ساخالین نی تفتیش ایتوب شول فکرگه کیلگان ایدی .

«اداره»:- بزم روسیه قول آستنڭ ئلله نه قدر یرلر بار، ئلله نه قدر بایلقلر بار. قایسیمز باروب اشلاسه‌ده قانون جهتندن هیچ بر مانع یوق . شولایده آنلردن یخشی بر فائده کوره آلمیمز . اجنبیلر بزنڭ یرلرمزدن فائده‌لنور ایچون ئلله کملر آرتینه قابلانوب اش قیلودنده طارتنمیلر. بزنڭ یوز ایللی صوملر اورنینه اون یدی میلیونلر آلالر. بونلر همه‌سی اویلانورغه تیوش . بونلر همه‌سی بزنڭ یعنی خلقنڭ دنیا اشنده جهالتی آرقاسنڭ‌در. خلق اوزی جاهل بولسه آکا ئلله نیندی امتیازلر فلانلرده هیچ بر فائده ویرمیدر شول .

اصودا

آغاچ مالی برله صانو ایتوچیلر ایچون فائده‌لی بر اش میدانغه چقدی . بعض بیرژا قامیتیتلری تجارت و صناعت مینیستر- ینه هم مالیه نظارتینه مراجعت ایتوب صو اوستنده بولغان آغاچ ماللرینه غصو- دارستوننی بانقه‌دن اصودا بیرلسه‌ایدی دیب رخصت صوراغانلر ایدی . آنلرنڭ بو اوتنچلری قبول ایدلگان . غصودار- ستوننی بانقه‌غه آغاچ ماللر برابرینه اصودا بیررگه رخصت ایتولگان . فقط ماللرنڭ الك استراخاوات ایتلوی شرط ایتولگان .

تسیمنت سوداسی

بو صوڭ وقتلرده ایچی قووش کیر- پچلر یاصاب آندن بنالر صالونه باشلادی ، هم باشقه چه ده یگل بنالرنی کوبسینی شیمنت دن یاصی باشلادیلر . شول سببلی تسیمنت بهاسی کوتارلدی ، بوچکه‌سی دورت صومدن آلطی صوم یکرمی تین گه مندی . بو سودا کونلر ویللر اوزغان صایون ترقی ایته‌چکدر . آنڭ ایچون آندن صالونغان بنالر بیك یخشی چققانی تجربه ایتلدی . یلدن یل تسیمنت بنالر آرتاچقدر . تسیمنت ایزۋست برله با- لچقنی قاتشدروب یاندرودن حاصل بو- لادر . یوزدن اون بش و یکرمی بش الوشلر بالچق قوشیله در . بونلر تسیمنت زاۋودلرنڭ اشلانه‌در . بعض وقت تسیمنت «میرگل» صورتنده یردن توغریدن تو- غری چقادر . «ۋالحوف» هم «فیدوسیا» ده شوشلای چقا .

بالچق برله ایزۋست قاطشدروب دملی کوینچه کیساك کیساك ایتوب قالبلیلر کیبدره لرده پیچلرده یاندره لر . شول وقت حامض فحم (اوغلو کیسلاتا) برله صو اوچه در . ایزۋست صوسز بالچق هم قوم برله کیمیاوی صورتڭ طوتاشادر . یاندرلغان کیساکلرنی واقلاب پراشوقغه ایلاندره لر . شونی تسیمنت دیب آتالادر . اونار پود ایتوب بوچکه‌لرغه صالوب بازارغه چقاریله‌در . آنی قوری توشده صاقلارغه کرك ، یوقسه طاشلانوب قاطادر .

تسیمنت صو برله ایزلسه صونی یوتوب بتوروب بر نچه ساعت یاکه بر نچه کون ایچنده قاطوب طاش‌غه ایلانادر . آنڭ بو حاصیتی قیمتلی‌در . آنڭ ایله صو توبلر- ینه طاش باغانالر یاصارغه ممکن اولادر . کوپر اشلرنده بونڭ کوب فائده‌سی کوریله‌در .

تسیمنت ایکی تورلی اولادر : برسی پورتلاند تسیمنتی‌در . بونده بالچق ۲۵ پراسنت‌دن آرتوق بولمی . آقرون بیك اوزاق (برنچه کونلر) کیبه‌در . کیبکاچ

بیك طازا بولادر. پورتلاند انگلتره ده برشهردر. ایڭ الك آنی یاصالا باشلاغانغه کوره، بوسیمنتنی آڭا نسبت بیرلگان.

ایکنچیسی رامانسکیدر. بونڭ بالچق ۳۵ دن ۴۵ پراسنتگه قدر بولادر. بیك تیز برنچه ساعت ایچنده کیبه‌در. لکن طازالغی کیمراك بولادر.

ایزڤست چغا تورغان اورنلر مسلمانلر آراسنی بایطاق بولغانغه کوره مسلمانلر بو سوداغه‌ده بو هنرگه‌ده اعتبار ایتارگه تیوشلیلر در.

بیرلین ده تاتار فیرماسی

« وقت غزته‌سندن »

بیرلین‌نڭ اورته‌سندن یاروب چقغان « اشپره » نهرندن یاقنغنه « قیصر اشتراس » اسملی پرامیشلیننی بر اورام بار. اگر قایناب چققان قزانمزدن غیرتلی واشلکلی تاتار بالاسی بونده کیلوب مڭ تورلو مشقت وآغرلقلرنی جیکوب اش طوتماغان بولسه اورامنڭ اسمی « وقت » صحیفه‌لرینه توشمگان بولور ایدی. بیرلین‌ده بر تاتار فیرماسینه، مسلمان عائله‌سینه باروب تاتارچه سویلاشو اویی مینی شادلندره، کوڭلمنی ئلله نیندی افتخار (Гордость) بلن طوترا ایدی. باروب کانتورغه کردم. کانتورده تیمر اشکافلر، یاشل صوقنه‌لی یازو اوستاللری، یازو اسبابلری، قالون - قالون بوخغالتیر کنه‌گه‌لری، تیلیفون. بولغاری کونی بلن طشلانغان اوڭغایلی قریسلده، آچیق یوزلی، قالونغنه بدنلی غایتده شیق کیینگان بر یکت اوطورا. بوذاتنڭ قزانلی عبدالحمید افندی قازاقوف ایکانن طانودم. سلام بیردم. کورشدك. اشنڭ نیچك قویلوب کیتولرن نه درجه ترقیسن صوراشدم: « باشده آغر بولدی، شیمدی الحمدلله اشلر جایغه صالندی » دیدی. اش خودده. مینم آلدمده بر نیچه فیرما خوجه‌لری کیلوب صاتو ایتدیلر. عبدالحمید افندینڭ مترجم یاکه معاونلر یاردمینه احتیاجسز هیچ طوقتالمی یارطیشار ساعت نیمسچه سویله‌گانن ایشتدم. تعجب ایتدم. « شیمدی اوچ سنه بولدی؛ اویرانورگه وقت » دیدی.

اسقلادلرنی باقدق. مال کوب. تیری واسکپیدار ایسلری اورنبورغ میناونیلرن ایسکه توشوردی. اما آیرما زور: بونده تازا، پخته، آپتیك کبك. آستقی یاناژده ایچه‌گی بوچقه‌لری. "Сортировочная фабрика„ ده ۱۰ - ۱۵ کشی اشلی. نیمسلر، یهودلر، سبیریه ماللرندن بونده: کجه، تولکی، صوصار، قوش تیریلری؛ جون جباغی، جال، قویورق موگز. آفستریا هم آمریقا کینغورا تیریلری، چال، ماتراسغه (توشاکگه کیته ایکان. قوش تیریلری « قفقازیه »

آتالغان خاتونلر اشلەپەسینه کیته. بورصق جونی پومالاغه، کجه تیری‌سینڭ قلچغن یولقوب خاتونلر مویننه صالا تورغان (بووا) یاصالا.

۳ ـ ٤ یل ئلك اورنبورغ گوبیرنا ـ سینه کوب آقچه کیترگان صورقه تیریسی بو یل ۵۰۰٪ توشکان. یارتی حقینه قالغان ایکان. روسیه تاتارلری مال یباره‌لرمی؟ دیدم. یادن یل آرتا، سبیر ـ یادن، سیمی‌دن، جایق تیره‌سی اورسکی ـ اردن مال یبارو چیلر بار ایکان. سیمی‌دن قورمانف ایچه‌گی؛ صادق عبیداللین تیری یاری؛ لطیف کریمف ایچه‌گی؛ چیلابیدن عبد الله عباسف، تابولسکی‌دن چنبایف. گیرمانیاغه مال آلورغه کیلوچی تاتار سوداگرلریده بار ایکان. مثلا: قزان کتابچیلرندن محمد افندی ادریسف مطبعه ماشیناسی آلورغه کیلگان. قزاننڭ مشهور سوداگرلرندن برادران کریمفلر غالانتیر ـ یننی مال آلالر. بو مال‌لرنی گیرمانیادن آلوده کوب فائده بار ایکان. گیرمانیا یاپون صوغشی وقتنه بزنڭ بلن یاصاغان سودا معاهده سنده اوزینه کوب الگوتلر جیکل‌لکلر قازانه بلگان. باشقه مملکتلرگه قاراغانده، گیرمانیا مالینه روسیه‌گه کرتلگانده پوشلینه یکرمی پراسنتلاب کیم صالونه. شونلقدن طبیعی نرسه آرزان صاتیله. گیرمانیاغه کره طورغان صیرباغه هیچ بر پوشلینه یوق. بونی سوداگیرلرمز بلوب طورسونلر. بوحقده کیگره‌ك معلومات آلورغه تله‌گان سوداگرلر عبدالحمید افندی کانتورینه مراجعت ایتسونلر. آدرس:

Berlin, C. 25. Kaizerstrasse 11-12.
Abdul-Hamid KAZAKOFF.

تیلیغرام اوچون: *Berlin Kazaki.*

عبدالحمید افندینڭ آوروپا اورتاسنده بوندی اش باشلاوینه، ملتن سویگان هر بر تاتار بالاسی شادلانه‌چق و عبد ـ الحمید افندیگه رحمتلر أیته‌چکدر. تاتارلرنڭ صوڭغی یللرغی اجتهادن کوروب ملتمزنڭ ترقیسینه، استقبالمزنڭ آچیق وپارلاق بولوینه اشاناسی کیله.

پاریژ ۱۹۱۱ یل ۱۸ ـ ۵ ایول.

استودینت شاکر محمد یارف.

« اداره » ـ حرمتلو سوداگیرلرمزنڭ بو کانتورغه آیرم التفات ایتمکلرینی آرزو ایده‌مز.

صناعت

اورنبورغ شال یاولقلری (*)

مامق شاللرینی کجه‌مامغندن به‌یلیلر. فیورال یا که مارت آیلرنڭ خاتون قزلر سیراك گنه تاراق برله کجه‌دن مامغینی تاریلر. بر کجه‌دن چیرك قداقدن اوچ چیرك قداقغه قدر مامق چغادر. قلچغندن آرچلماغان بو مامقنڭ قداغی ایکی صوم آلطمش‌تین‌دن صاتوله. تری کجه‌دن تارالغان مامق‌ایك یخشی مامق حساب‌ایدیله، آندن ایـك نچکه و ایك ماطور جبلرنی ارلیلر. صویلغان کجه‌نڭ مامغندن آندی یخشی جب چقمیدر. موندی مامق قضالینسکی‌دن کوب کیترلسه‌ده اویده‌گی مامقلردن کوب آرزان یوریدر.

مامقنی قلچقلرندن آرندرغاچ آنی باشلاب سیراك تشلی تاراقلردن (قابالردن) صوگره یش وطغز تشلی تاراقلردن‌اونکارالر. بوندن قات قات اونکارگاچ مامق یخشی تارالوب‌اوزونی واغندن‌آیریله‌در. اوزونی یخشیسی شاللر به‌یله‌رگه، نچاری واغی اویوق و بیالی به‌یله‌رگه استعمال ایدیله‌در.

مامق جبینی قولده ارلیلر. اورچوقنی ١ - ٣ ویرشـوك اوزونلغنده بولغاننی استعمال ایته‌لر. اگر جبنی بیگراك نچکه ارله‌رگه‌کرك بولسه اول وقت اورچوقنی بر ویرشوك‌دن اوزون قیلماسقه‌تیوش. یوقسه اورچوق‌آغرلغی برله جب اوزوله طورغان بولادر. ایك نچکه جب اورماکوچ آوینه اوخشاشلی بولوب شول قدر نچکه بولادر،که ایك نچکه جبلرده‌ده آنی اوچارله‌ب قاتقان بولادر.

بر قداق آرچلماغان مامقدن بش آچموخه چن مامق چغادر. اگر مامغی بیك نچار بولسه صاف مامق یارتی قداقدن آری چقمیدر. بر قداق مامقنی آرچوغان ایچون بر صوم آلطمش تین آلالر؛ ارله‌گان وقاتقان ایچون دورت صوم آلالر. چیرك قداق مامقدن تیره‌لی اوچ آرشین زورلغنده شال به‌یله‌رگه ممکن (٦٠٠ پیتلاده‌بولادر). مذکور حقلر یلینه قاراب آلماشنورغه ده ممکن. لکن ١٩٠٩ نچی یلده بهالر شولای ایدی.

بعض وقت مامق جب‌که یون یا که یفك قاتالار. لکن بو یخشی چقمیدر؛ شالنی بوزادر. کوب وقت به‌یله‌وچیلر جبنی اوزلری ارله‌میلر. آنی ارله‌وچی مخصوص خاتون قزلر بولادر. زاکاز بیرگانده جبلرنی بارسینی بر کشیدن اشلاتورگه‌کرك، هم به‌یله‌تکانده بر شالنی بر کشیدن به‌یله‌تورگه‌کرك. یوقسه تورلی کشینڭ قولی تورلیچه بولوب برسی بوسندن آیریلوب طوراطورغان بولادر. مامق نرسه‌لرنی جیوب صاتوچیلرنڭ کوزلری بونی بیك آیرادر.

بو صوڭ وقتلرده اوینڭ‌گی مامق جب

(*) باشی ٦ نچی نومرده.

اورنینه سوداگیرلر مسکاودن ماشینا ارله‌گان جبلرنی آلوب به‌یله‌وچیلرگه اوله‌شه باشلادیلر. بوجبلرده مامقلردن ارله‌نگان بولسه‌ده، لکن اویله‌گی کبی نچکه، یومشاق هم یکّل بولمیلر. کوبسی کاریچنوی توسله بولوب طون کبی قالون ویلی بولادر. اول کوبراك سبیریا ایچون کیته‌در.

به‌یله‌ب بتکان شاللرنی کرلی کوینچه جیوچیلرغه ایلتوب صاتالر. آنلرنی آلوب بر نیچه باش جیولغاچ یوارغه ویره‌در. شال یوواشی برله‌مخصوص کشیلر شغللنه‌لر. مکارجه آللرنده بونلردن بیك کوب شاللر یودرالر. بر فیرماغه یوارغه بر یولی مك سیکز یوز باش کیترگانلر ایدی. شالنی یوغانده قول برله اووب یومیلر؛ فقط صابونلی صوده چایقیلرده صافلانوبغنه صغالر. صوکره استیناغه‌کیروب قاداقلاب کیبدره‌لر. بر یولی اونغه قدر شالنی کیررگه یاریدر. کیرگانده تیشوکلری کورنسه آنی هیچ بلنماسلك ایتوب یووچی یامیدر. یوغان ایچون اون تیندن ۳۵ تینگه قدر آقچه آلالر.

کجه کوب آصرالا طورغان یرلرده هر طرفده بو هنرنی اوگرانورگه یاریدر. خاتون قز بو هنر برله یخشی‌غنه اش قیله‌در. دنیا معیشتی آرتوندن ایرلر یورسه‌لرده خاتون قزلرغه‌ده بتونلای تیك اوطرو البته کیلشمیدر.

طوقو اشنده اوچیبنی ماستروسکوی

خاتون قزلرغه تیز صوغو وقتلری یته‌در. آوللرده سولگی، جایمه، آلاچه وکیندرکبی نرسه‌لرنی خاتون قزلر صوغالر. لکن بونلرنك اشله‌گان استانوکلری ایسکی فورماده اولغانغه‌کوره اشلری بیك آقرون باراد‌ر، هم نچار چغادر. حاضرده صوغو اشنده « صمالوت » اسملی یاڭا تورلی استانوکلر استعمال ایتوله‌در. بو استانوکلر برله اشله‌و آنسات هم تیزدر. عادتده خاتونلر ۲۲ آرشین اوزونلغنده کیندر قوصوغینی ایسکی استانوکده اوچ کون صوغالر. اما صمالوتده آنی بر کونده بتره‌لر. کیندرنك قوصوغینی ایللی تین حق برله صوغالر. بوتقدیرده ایسکی استانوکارده صوغوچی کونگه ۱۶ ۱/۲ تین، صمالوتده صوغوچی کونگه ایللی تین توشرگان بولادر. بونده البته کوب آیرما بار.

غلاونی اوپراڤلینیه زیمله اوستروستوا ای زیمله‌دیلیه خلق آراسینه صمالوت استانوکلرینی تاراتورغه اجتهاد ایته‌در. آنڭ برله نیچوك اشلارگه‌ایکاننی اوگره‌تور واشلاب کورساتور ایچون صوغو برله‌شغلله‌نگان خلق آراسینه « اوچیبنی پوکازاتلنی ماسترسکوی» آچادر. بو ما-

ستر سکویغه بش آلطی صمالوت استا-
نوگی هم آنکا کرکلی قلچ صوصا کبی
هر تورلی حاجت نرسه‌لرینی همه‌سینی
بیره‌در. ماسترسکوینی اداره قیلور ایچون
مخصوص اوستا کشی (اینستروکتور)
قویادر. صمالوت ده اشلاب اوگره‌نورگه
تلاوچیلر همه‌سی شول ماسترسکوی ده
تیگون اشلاب کوروب اوگره‌نورگه بلمه-
گان نرسه‌لرینی همه‌سینی صوراشورغه
ممکن بولادر. اوگره‌تو تیگون بولا. جبلر
ماسترسکوی حسابندن تیگون بیریله.
آننك ایچون اوگره‌نوچیلرنك اوگره‌نگانده
اشلاگان نرسه‌لری ماسترسکوی حسا-
بینه و آننك فائده‌سینه قالادر. ماسترسکوی
ده بر تورلینی گنه توگل هر نرسه‌نی
صوغارغه وهر تورلی ریسونکالرنی
اشلارگه اوگره‌نه‌لر.

بوندی ماسترسکویلرده صوغو اشینه
باشقه دخی بویاو- جب مانو اشلرینی ده
کورساته‌لر، اوگره‌ته‌لر. آننك ایچون
آوللرده هر یرده جب مانوچی تابولمی
تابولسه‌ده یخشی بویاوغه بویی آلمیلر.
کوبسی اوکا طورغان بولا. شونك ایچون
بویاو اشینی خلق آراسینه تاراتورغه
طریشه‌لر. باشقه یرده بوتانلر بویی
آلماغان نرسه‌لرنی ماسترسکوی آرزان
حققه اوزی بویاب بیره‌در. صوگره ما-
سترسکوی صمالوت استانوکلرینی کرك
کشی گه صاتار ایچون آنی آلدروب
خلق غه کوتاسی گه صاتادر. یوقسه صما-
لوت استانوگی یکرمی صوم آرتوق طو-
رادر. اول قدر آقچه‌نی هنرچی کشی بیك
تیزگنه چغاروب بیره آلمی. شونك ایچون
آنکا بر ایکی یلده توله‌ب بترو شرطی
ایله بورچقه بیره‌در.

صمالوت آلماغان کشیلرگه اوچ دورت
صوم راصخود طوتوب ایسکی استانوکلرینی
صمالوت روشینه کیترگه‌ده ممکن. ما-
سترسکوی مونی ده اشلاتوب بیره‌در.
صوگره ماسترسکوی ده صوغو اشینه کرکلی
هر نرسه صاتیله‌در. اول آنی فابریقلر-
دن توغریدن توغری آلغانغه کوره آر-
زان حق برله صاتادر، هم تیوشلی لرینی
کوتارگه صاتادر.

ماسترسکوی اشله‌نگان نرسه‌لرنی
صاتارغه‌ده بول أزلیدر. بونك ایچون
قوصتارنی اصقلادلر برلن مخابره ایته‌در.
بوندی اصقلادلر: مسکاو، پتربورغ،
پیرمه، کییف، وپالطاوه‌ده بار. بویل
پتربورغده «اولوشچینیه نارودنی ترود»
جمعیتی طرفندن قوصتارنی اصقلاد آچلدی.
ماسترسکوی بو اصقلادلر برلن دائما
خبرلشوب نیندی نرسه‌لر بیك اوتوملی
ایکاننی بلشوب خلق غه معلوم ایتوب
طورادر. شولای ایتوب بو ماسترسکوینك
خلق غه بیك کوب یاردمی و خدمتلری
تیه‌در.

بوندی ماسترسکوینی زیمستوا یا که
سیلسکی‌خازایستوا جمعیتلری یا که باشقه-
چه جمعیتلر وخصوصی کشیلر آچه‌لرده

آنلرغه غلاونی اوپراۋلینیه زیمل اوسترو-
یستوا ای زیمل دیلیه یاردم ایته‌در. مثلا:
ماسترسکوی‌صالورغه، استانوکلر آلورغه
آقچه بیره. ماسترسکوینی اداره قیلورغه
« اینستروکتورلر » بیاره، یا که آنلرغه
وظیفه بیررگه آقچه بیره. صوغو اشنده
اینستروکتورلر حاضرله‌ر، ایچون مذکور
غلاونی اوپراۋلینیه‌نڭ تۆیر گوبیرناسنده
ایکی مکتبی بار: برسی ایرلر ایچون
ویشنی والوچکی ده، ایکنچیسی خاتونلر
ایچون صاصناویتسه‌ده.

بزمڭ حاضر بایتاق جمعیت خیریه‌لرمز
بار. اویزد جمعیتلری مذکور غلاونی
اوپراۋلینیه‌غه مراجعت ایتوب مذکور
ماسترسکویلرنی آچدرسه‌لر، خلقغه بیك
کوب یاردم ایتکان بولورلر ایدی.
خصوصا آچلق یللرده آول خلقی شوندی
اشلر آرقاسنده‌غنه طوینوب طوررغه
ممکندر. هر آولده دیورلك صوغو اشی
بار. جمعیت خیریه‌لرمزنڭ بوڭا دقتینی
جلب ایته‌مز.

فائده‌لی اچملك یا كه كیفیر

كیفیر حقنده بر نیچه سوز:

بزم خلق بعنی تاتارلر جناب تعالی-
نڭ احسان ایتدیکی سوت نعمتندن نیچه
تورلی شیلر، مثلا: قایماق، مای، قاتق،
سوزمه، أرمچك، قورت هم صیر کبی
- آشاملق وأچملكلر حاضرله‌ب فائده لنسه-
لرده، بو بز یازا طورغان كیفیر برله
(استرخان تاتارلرینی استثنا قیلساق) بیك
آز فائده‌لنه‌لر. اما بو كیفیر اوزی بزم
چیلا کله‌ب آرزان بهاغه صاتله طورغان
سوتدن گنه یاصالسه‌ده، دارو اورنینه
استعمال قیلنورغه یاراقلی، هم استعمال
قیلنه طورغان وکوب آورو سرخاو-
لرغه یاردم وجیگل لك ویرگان هم مادی
کوب فائده‌لر جیارغه یول بولغان فائده‌لی
أچملکدر. بنابرین افراد ملتنی شوندای
فائده‌لی بر أچملك ایله تانشدروب ملت
اوچون کچوك بر خدمت اولور امیدی
ایله بو مقاله، یا كه رساله‌چكنی اقتصاد
مجله‌سینه یازماغه شروع قیلوب اقتصاد
اداره سندن درج ایدولرنی خلوص قلبدن
آرزو قیلوب قالدم.

كیفیر:

بیوك تاغلری ایله شهرت تابقان
« قفقاز » نڭ تورلی یاغینه جایلگان بر
نسل خلق أچینه، ابتداسی آچیق بیلگولی
دگل زماندن بیرو بلنوب کیلگان بر
تورلی أچملك وارکه: آنی كیفیر دیه‌آتیلر.
كیفیر کورنشی هم تم ولذتی ایله‌ده قمز-
غه اوخشاغان بر أچملكدر.

آنی قفقازلیلر صغر، قوی هم کچه
سوتلرندن اوزینه مخصوص تیریدن یا-
صالغان « بوردوك » صاوتغه سوت هم
« كیفیرنی گریبکی» نی ایکیسنی صالوب،
بارنی بر نچه مدتلر بوتاب شول صاوتده

کوبمی آزمی وقتلر صاقلاب حاضرلیلر.
بو کیفیر قفقازلیلر آراسنده بر تورلی جایگی أچملك گنه بولمیچه، بتون یل بوینه فائده لنه طورغان وترکلك لرینه کوب یاردم ویره طورغان بر آزق، هم الوغ دوا ودارودر. واقعاده بیك کوب تورلی آغرولر ایله مبتلی بولغان کشیلر اوچون، خصوصا چیخوتقه، قانسزلق (مالا قروۋیه)، زالاتوخه (توچی)، قاتار ژیلودقه هم حالسزلك کبی وبولارغه باشقه نیچه ونیچه قورقنچلی آغرولرغه قارشو قوّتلی دارو و یاردم ویروچی بر قورالدر.

آلار بوکبی آغرولر اوچون دوقتورلرغه ده باروب یورمیلر (آنلاغی دوقتورلر اوزلرینه کوبره‌ك شونی أچوب لیچیتسه ایتلورگه قوشالر)؛ بلکه شوشی کیفیر ایله دوالانالر. کیفیرنی حاضرلی طورغان «کیفیرنی گریبکی» نی آلار جناب خدا طرفندن خلق ایدلدکدن صوگره آلارغه (یعنی قفقاز خلقینه) آشکارتلغان والهام قیلنغان بر دارو دیه تانیلر. اول خلق کیفیرنی گریبکینی مقدس حساب قیلوب آنارده روحانی برقوت، آنك ایله برلکه بخت وسعادت وآگا دها بر نی قدر حاصیتلر اثبات ایدوب آنی آتا بابادن باشقه مال ملك کبی أرث طریقی ایله بولیب آلوب صاقلاب کیلمکده لر. اول خلقنك کیفیر حقنده شوندای اعتقادلریده ایشتوله:

مثلا، آلاردن برسی اوزینك آتاسندن میراث قالغان مقدس گریبکیسندن کوبمی آزمی بولیب صاتسه، آلغان کشی ده آناردن کیفیر أچملگی حاضرلی باشلاسه، صاتقان کشی ده قالغان گریبکی اوزینك قوت وتأثیرنی جویوب کوندن کون نچارلی و آخر الامر قوروب بته. بنابرین آنی هیچ بر وقت صاتارغه هم هدیه ایتوب ویررگه یارامی دیلر.

عبدالله الحکیمی.

ماشیناده اویوق به‌یله‌و روشی

اویوقنی باشلاو

۹ نچی نومرو ۋینتنی یوقارغی آلطی صرینه قدر بوروب کرته‌لر. اویوقنی به‌یله‌رگه بالطرندن باشلانه‌در. بوتان توسداگی یبدن ۵ ره‌ت به‌یله‌گاچ آنك قالغان اوچونی اوزوب تاشلایلرده یاکادن به‌یله‌و یبی به‌یله‌ب اوطز ره‌ت به‌یلیلر. صوگره بر آزغه گیرنی آلوب طورالارده ارغاق بر له برنچی ره‌ت نك کوزلرندن هر بر کوزنی بره‌م بره‌م اله کتروب آنی طوغروسنده‌غی سیلیندرنك اینه‌لرینه کیدره‌لر (مونی ارغتو دیب آتالادر). برنچی ره‌ت نك کوزلری شول روشچه ارغتلوب ایکی قاتلی بالطر روشینه کیلگاچ یاکادن اویوقغه گیرنی بر کیته‌لرده اوطز سانتیمیتر قدر به‌یلیلر.

صوگره ۹ نومیرو ۋینتنی بر نومیر کیری سوتوب اویوقنی تارایته باشلایلرده اون سانتیمیتر قدر بەیلیلر .موندن صوك ۋینتنی ینه بر نومیر سوتوب طغزراق ایتوب دخی اون بش سانتیمیتر بەیلیلر.

اشنی زونتیك برله باشلاو:

اگر ماشینه یولده کیلگان چاقده آنڭ اینەلرینه کیدرلگان شیرصتّ‌نوی اویوق کیساگی توشکان بولسه آنی یاڭادن کیدروب ماتاشماسقه کرك. آنڭ ایچون یخشی ایتوب کیدره بلمگانلکدن احتمال اشلی باشلاغاچ اینەلر صنوب کیتەرگه. ایڭ یخشیسی شول اشنی بتونلای آلوب تاشلاب یاڭا اویوقنی اوشبو روشچه باشلارغه کرك: زونتیك اسملی قورالنی آلوب آنی توبان یاغی آچواماغان کویگه ماشیناغەقویوب (یوقاریده‌کورساتولگانچه تیوشنچه یبنی اوتکاروب هم آنڭ اوچونی آرشون یارم چاماسنده قالدروب) آنڭ توبان یاقلرینی آچارغه کرك. شول روشده‌که: زونتیکنڭ ارغاقلری اینەلرنڭ اویالری صایون توغری کلسون. صوگره قالدرلغان یب اوچی ایله زونتیکنڭ هر بر ارغاقینی سیلیندرنڭ ۱-۲ اینەسی آرقلی چرنارغه باشلارغه کرك .

زونتیك ایله اشلەرگه باشلاغانده بوماڑنی یب ایله آلتمش یتمش رەت بەیلیلر. صوگره اویوقنی نیندای مادەدن (ماتیریال- دن) بەیلەرگه تیوش بولسه شول مادەدن بەیلەرگه طوتونالار. بالطر ایچون ۳۰ رەت بەیلیلر .آندن صوك برنچی رەتنڭ کوزلرینی اینەلرگه ارغوتەلرده اوتکانده کورساتو- لگانچه بەیلەرگه دوام ایتەلر .

زراعت

اوسملکلرگه برقاراش

اجزاء جسمیەسی کوب یرلر یغمور آرتندن قاتوب کیتەدر. بناءعلیه پارنەنی هریغمور آرتندن اوستکی قاتن بومشاتو لازمدر. یرگه توشکان کرك قار کرك یغمور صوی بولسون یرگه سڭادر. یر آستنك صو اوتکارماسلك دوین بولسه طاغی آستقه کیته آلمای شونده جیولوب طولادر. بوڭا یر آستی صوی (غرونتووی) صو دیوب ایتولەدر. آستندەگی دوین بر یاقغه آوش بولسه صو آوش یاقغه

آغوب يلغەغە توشە ، ياكە قمغە يتوب سىگادر. اگر دوين تيگز بولسە بر آستى صوى صاصى‌در. آنڭ طامرى تيرەن كيتە طورغان نباتات ساچەرگە باراميدر. چونكە صاصى صو طامرنى چرتەدر. آندى يرنى اصلاح قيلو قاناو قازوب ير آستى صوينى آغزو برلە بولادر.

يرنڭ يلنوى نڭ دە نباتاتقە تأثيرى باردر. قونگغرت ير، آچق ياقتى يردن تيزرەك يلينا. ياقتى آچق يرگە سارغى ياكە باشقە قارا نرسە سيبلسە تيز يلنوينە سبب بولا. يووش ير، قورى يردن اوزاغراق يلينا. چونكە يووش يرگە تيگان يليلاق آنداغى صونى پارغە ايلەندرو برلە مشغول بولا. يرنى اشلاب يومشارتو برنڭ يليلغنى آزايتە، بلكە بر آز صالقنلق بيرە. قوياشقە قارشى ير تيزرەك يلينا.

يلى يردە تيرس تيزرەك چرى هم صو تيزرەك پارغە ايلانە. بناءً عليه اوزاغراق يلينا طورغان يرگە تيرسنى آلدانراق صالورغە كرك. يرنڭ يومشاقلغى، طامرلارغە هوا كررلك صو تيزرەك سڭوب اوز اغراق چغارلق واق غردالى بولووى، نباتات آزغينە باى بولوى هم تيزرەك يلنوى نباتات تركلگينڭ شرطلريدر.

يرنڭ صوقالاو قانلاوندە هر تورلى قورتلار تورلى ميقروبلر بولالر. بعضيسى سيليترەياصاوچى ميقروبلر كبى اوسملكلارگە فائدەلى بولسەدە بعضيسى ضررليلردر. اوسملكلرنڭ تورليچە آوروولارينە حتى اولولرينە سبب بولالر. حيواناتداغى كبى نباتاتدەدە ضررلرنى مدافعە قوتى باردر. آلار اوزلرينە كيلگان هم كيلەچك ضررلر ايلە مدافعە قيلوشالر. بعضا موفق بولالار وبعضا خوجەنڭ ياردمينە محتاج بولالار. خوجە ايگونگە نيلر ضرر بيرە شونى بلوب طورو، احتياج وقتنڭ ياردمگە يتشولازمدر (بز بوحقڭ فرصت بولغاندە يازارمز).

اوسملك: طامر، قامل، يافراق، اورلقغە، يمشكە سبب اولان چەچەكدن عبارتدر.

يافراق: ايگونگە كركلى آزقلار برلە منگان صونڭ حاجتدن آرتغنى پارغە ايلەندروب هواغە چغارمق هم صولو آلور ايچون هر اوسملكگە يافراق لازمدر. آدم تەننگى منفذلركبى يافراقنڭ هر يرندە بيگركدە آستقى ياغنڭ منفذلر بولادر. شول منفذلر سايەسنڭ يافراقلار هوانى اچكە آلوب اوزلرينە كركلى غازلرنى آلوب قالوب كركسزلرنى طشغە چغارادر، هم آرتق صولارنيڭ چغارادر؛ ديمك قضاءحاجت قيلادر. قورى استاكانغە ياكا اوزلگان يافراق طوملانسە استاكانڭ واقغنە طامچيلار كوربنەدر؛ آلار يافراقدن چقغان صولاردر.

قامل: طامر آرقلى آلنغان آزقلار قامل بوينچە منوب يافراق، چەچەك، اورلقلارغە كرا گنچە كيتەدر. آرتوب قالغانى كيرى،

طامرغه قایتادر. توبانتون یوغاری آزق؛ یوغارتون توبان هوا آلشدروده هم‌تیوشلی توشکه بولیب بیروده، قامل ناصوص هم مدیر حکمنده‌در.

طامر: طامرنڭ خدمتی صوغه ایزلگان آزقلارنی یردن صوورب قاملغه بیرودر. هر اوسملکنڭ قالون طامردن باشقه چه‌چ کبی نزك طامرلر باردر. آلار اوزلرندن آزق ازله‌رلك کیسلاتالر (آچی صولر) چغاروب ایزلگاچ صوروب آلوب قالون طامر آرقلی قاملغه یباره‌لر.

اورلق یارالا باشلاغاچ قامل ویافراق وچه‌چه‌کنڭ گی بتون آزق اورلقغه کیتوب یافراق، قامل، چه‌چه‌ك، اجل طبیعی لری یتوب صارغایوب اوله‌لر.

اورلقدن آرتقان آزق قامل بوینچه قامل برله طامر برلشکان تویونگه توشوب کیله‌سی یازغه قدر شونده صاقلانادر. بو تویون مبداٴ حیات نبات آتالادر. نباتات بر حیوان فرض قیلنسه شول تویون شکسز معده‌سی بولادر. تورلی قورتلردن تویونگه ضرر ایرشسه نبات اوله‌در، یعنی قوریدر. تویونده صاقلانغان آزق نباتاتغه یاراقلی ایدوب اشله‌نگانگه یاز باشی یرده‌گی آزقلار ایزلگانچه یاش اوسملکلرگه آزق بولادر. اوجم یاز کونی‌کون صالقون بولسه‌ده نی ایچون یاشه‌ره‌در؟ کوز کونی ایزلگان آزق یافراقلاردن تویونگه توشوب صاقلانوب یاز باشنده آزغنه یلی برله‌ده حرکتکه

کیلوب نباتاتنی تربیه‌لی باشلیدر؛ آلارده اوسه باشلی‌در.

چه‌چه‌ك: تورلی اوسملکلرنڭ چه‌چه‌کلری تورلیچه بولسه‌ده آلاردن مقصود نباتاتنڭ بورتوکه‌نوی یمشلانوی‌گنه‌در. چه‌چه‌کده‌گی ایرلك اعضاسندن چقغان توزان، خاتونلق اعضاسینه تیه‌ده خاتونلق اعضاسنده بورتوکلر یمشلر بولا باشلیدر. دیمك، نباتاتده ایرلك خاتونلق بار. قایسی ئوله‌نلرده ایرلك توزانی خاتونلق اعضاسینه جیل برله باروب کره آلادر. آرش قرنده بر وقت چه‌چه‌ك توزانی کوتاریله‌در. بز مونی آرش سرکه اوچرا دیه‌مز. اول ایسه آنالق اعضاسون ازله‌ب یورگان چه‌چه‌ك توزانلاریدر.

صاد باقچه هم سبزوات چه‌چه‌کلری تورلی قورتلار وچبنلرسز یمشله‌نه آلمیدر. قورتلار بال جیوب چه‌چه‌کدن چه‌چه‌کگه یورگانڭ برسندن ایرلك توزانی اله‌کدروب، ایکنچیسنده‌گی خاتونلق اعضاسینه تیدره‌لر. اومارطه قورتندن باشقه قورتلار یالغزلاری‌غنه قشلاغانغه بتون باقچه‌نی یمشله‌ندررگه یتوشه آلورلق کوب بولمیلر. اما اومارطه قورتلاری ایل برله چقغانغه نیندای زور باقچه‌نیده یمشله‌ندره‌لر. شونڭ ایچون باقچه‌چی‌لارغه اومارطه آصراو لازمدر. کوب نباتاتنڭ ایرلك خاتونلق اعضالری برچه‌چه‌کده یا که بر صابده بولغان ایکی چه‌چه‌کده بولادر. اما بعضیسنڭ کیندرکبی ایکیسی بتونله‌ی

ایکی صابده بولادر. کیندرنڭ ایرلك اعضاسی تربیه‌لنگان صاب «باصا» آتالادر. اوزی اورلق بیرمیدر. ایرلرنڭ بالا طودرغاننی قایچان کورگانگز بار.

یغمورلی وقتلارده یرده یووشلك کوب بولغانغه اوسملك یافراغی برله کوبراك صو چغارورغه مجبور بولادر. چونکه طامرلاردن آلغان آزوقده صو کیرا گندن آرتوق بولادر. اما عادتی وقتده آزوقده صو چاقلی‌غنه بولغانغه یافراقلار صو چغارودە مشقت چیکمیلر. قوریلقده ایسه آزوقغه قاتشقان صو آز بولغانغه یافراقلار برده صو چغارا آلمیلار. هوا قزولغی یافراقنڭ اوزی ایچون کراکلی صونی صوورا باشلیده یافراق شیگا وصارغایادر.

عادتده کیك یافراقلی اوله‌نلر صونی کوبراك چغارالار. بناءً علیه یووشلك یرلرگه قارا بغدای، بورچاق، طاری کبی کیك یافراقلی ایگون وپچان ساچو مناسبدر. صازلقده یافراقلی پچان اوسونڭ سببیله شولدر.

بغدای، آرپا کبی طار یافراقلی ایگونلر هم صونی آز چغارغانغه صوده اقتصاد ایچون آلارنی قوریراق یرگه ساچو مناسبدر. هم قوری یرلرده پارنه‌ده یاشل ئولن اوسدرمای قارا طوتو، یووش یرلرده تیز اولگوره طورغان برانگی یاکه پچان ساچو مناسبدر. سوزنی بترگانچه ایکنچی قات بولسه‌ده شونی ایتیم ئلی: باصولارمزدن ایگونگه کراکلی آزقلارنی صوروب اره‌م ایتوچی چوب چارلرنی بتروساکگنه یخشی ایگون کوتارگه ممکندر.

ف. فخری.

ایگون ایگوده قصور و تجربه‌سزلك

ایگون ایگو حقنده عموما دیورلك مسلمانلر وخصوصا بزنڭ طرف خلقی کوب قصور وکیمچیلکلر قیله‌لر. ایگون ایگونی نیگه‌ده صانامیلر: وقتنده صاچمیلر. ایگون اورلغنی آرولامی و چوبلردن آیورمیلر. یخشی سبرمیلر. ایگون تیشلگاچده اوطامیلر. وقتنده کیبدرمیلر. یخشی بولوب یتوگه اورمیلر. اورغانده‌ده بیك اوسته‌ن کوب باشاق قالدروب اورالر. صوغونیده برینه یتکرمیلر. ایگوننی یخشی صوورمی چیستالامیلر. باری بر اشنی کشی کبی اشله‌گان بولالر. اما تجربه بوینچه طریشوب تیوشنچه اعتبار برله‌اش قیلمیلر.

شونڭ ایچونده کوب یللردن بیرلی یخشی ایگونلر کورنمی. الله‌تعالی خدمتکه اجتهادغه قارابغنه ویره. قصورلارنی صاناب کیتسه‌ك: ایرته ساچیله؛ بر آز قزو بولدیسه ایگون کیبوب کووب کیته. بعضا صوڭ ساچیله؛ ایگونگه اوسه‌رگه وقت بولمی اولگوره آلمی.

اورلق آرو بولمای، یارتیسی آلابوتا چوب چار. تیشلوب ایگون سیره‌کگه کیله. یخشی سبرمه‌گانگه تیگز تیشلمی؛ ألکلی صوکلی بولا. اوطالمادقندن جیرنی چوب باصوب ایگونگه دیگان صووقنی چوب طارتوب آشاب بتره؛ ایگون ضعیف‌لنوب قوروب بته. اوز وقتنده اورلماغاچ ایگون یاکیبوب کیتوب یارطیسی قویولا، یاکه یاشل‌لەته اورغانغه کوگه‌ره‌ده کیبوب کیتگاچ بیک نچکه أنه اوچی قدرلی گنه قالا.

اوروب بترر بترماس قردن اندرینه کرتوب کیبانده یاندر و چیلرده آز توگل. اورغه طوتنغاچ باشنی برده قالدر میچه توبدن اوراسی اورنده، اوچ باشاقدن برسنی قالدروب تز تیگونتن یاکه آندن اوستدن آیاق اوره اوروب یوریلر. یارتی صالامی ئه‌رم بولوب قالا. منه شوشندی قاراکونلر، آچلق یللر ایچون بتون آولغه بر ألاو صالام قالمی دیسه‌ك خطاء بولماس. صوقغان وقتده یخشی کوچ قویوب اشله مه‌گانگه (بالا چاغا خاتون قز برله‌گنه أشله‌ب) چن کوچ وقوة قویلماغانغه، ایگوننك یارطیسی صالامده قالا. اولك حیوانغه آشاتلسه بیك یخشی بولور ایدی؛ لکن کوبسی پیچکه یاغوب بتره، یارطیلی چتر چتر آرش یاغیله. صوغوب بترگاچك آرولاب صووروب یتکرمه‌گانگه صولی آت آشارلق، آرش تارتدررلق بولمیچه یارطیلی چوب چار بولوب ایکمك قابقارا بولا. اگر شول ایگوننی بازارغه صاتارغه تیاب بارسه کیری آلوب قایتاسی کیلمه‌گانگه‌گنه ایك جون بهاغه یاکه یارتی حقینه بوشاتوب قایته. جیرنی یخشی اشله‌مگان کبی یاکارتو یاخشرتو یاغینده‌ده قارامیلر. حاضرله‌ب قویغان تورلی قائده‌لی یر یاکارتا طورغان نرسه‌لر (سوءك کوللری کبی) سیبمیلر، هم باری بر اوز أشلری آت جیگوب چغاروب توگه طورغان تیرس ناوزلارینی ده اوز یرلرینه توکمیلر. آول یاقنینه بر یرگه کیبه‌ن کیبه‌ن اووب قویالرده یغمورلر بولغانده تورلی صاصی ایسلر چغوب آول اوستینه ایسوب طوررغه یاصیلر. یاکه یاز کوننده شول تیرسنی یاندروب اوزلرین اوزلری کاپچیت ایته‌رگه صاقلاب طوره‌لر.

شولایده بولسه الله تعالی ایگون بیرمی دیه زارلانالر. پیغمبرمز علیه السلام ایته: «دنیا ـ آخرتنی ایگوب آلا طورغان یردر» دی. دیمك دنیا أشن أشله‌میچه دنیانی قولك قیلمیچه، آخرتنی بار ایتو یعنی جناب تعالی نك رضاسنی آلوقیون و بیك چیتن ایکان. شوشیلای بولا طور وبده ایگون ایگوده قصورلق قیلوب تجربه صاحبلرینه قارامیچه اوز بولمز برله‌کیته بیرسه‌ك هیچ کمگه اوبکه‌لرگه اورن قالمیدر. بولای أشله‌گانده ایگوننك هر یل نچار یاکه بر درجه‌گنه بولاسی اوز آلدینه بیلگولیدر. بو اورنده بویلغی بر تجربه‌سزلك ثمره‌سنی ده ایتوب کیتیك: بوسنه بیك قزولر بولوب آرش صالاملرینی تمام

آغارتدی . یلده غیغه کوره کوب ایرته آرشلر بولغان اولگورگان صفتنه کردیلر . شول وقت بزم خلق هیچ نی تیکشرماسدن اورغه طوتندیلر . آرش ائه اوچی قدرلی نه زك هیچ بر بولووی کیلمه گان . شول وقت صالامنی (طشقی قاتنی) آچوب تاشلاساڭ آچی یه م یاشل ، آچدن همان صوق منه رگه یول وار هم همیشه ده جور-ناسی (آز بولسه ده) آرتوب طوره . بر آزدن جاراوده باشلاندی . شول قدر ایگونگه سیبت طویارگه یول بار . لکن آنکچه خلق چنلاب قرطولوب اورغه طوتندیلر ؛ هم تیزدن قرنی آودار وبده چقدیلر . کولته سینه یارتی یا اوچ چیرك قداق آرش چقدی . اما شول وقت اون کونلر کیچکدروب اوروچیلرنڭ آرشلری یلده غی درجه سنده طویوب بو کشیلر یلده غی آرشنی آلدیلر .

دیمك ۵۰ پوط اورنینه ۲۵ پوط چغوب آرتغی تجربه سزلك اعتبارسزلق آرقلی بوغالدی . منه حاضر صولی نی ده شولای ایته چکلر . صولی کورنشنده تمام بولغان هم صالامنده بر نچه آب آق صولی لارین کورنوب طوره . اما یغموردن صوك بالالر کیتوب آلار صولینك اوزی بویی بولوب یتکانلر . شول اوسوچی صولی نی اعتبارغه آلمیچه حاضر کوزگه کورنگاننی جویمیق دیه اوروچیلر کورنگالادی. لکن اوروب بر کون طورغاچده اورغان صولی لزی زوراتن یانا باشلادی . چونکه صالام وپچه ن کبی یاشل. منه اول کشیگه حاضر صالامده یوق اورلوقده یوق . آشغوب اورمی قالوچیلرغه صوکغی صولی اولگورده آلکی گی صولی ده شولار آچنن آشقلانوب صاقلانوب طورر . بر نیچه وقتدن صوك یلده غی بولغان صولی قدر صولی آلورلر . خلاصه، بز تاتارلرنی آرتده قالدروچی جارلی فقیر ملتلر آچنن صانا-توچی سببلر همه سی بزنڭ اوزمزنڭ غفلتمز، دین وشریعت امرینه بوی-صنماومز، علم وتجربه لرگه آشناماومز در.

تارخانی ع .

«اداره»: ایگون اشینه ده کوب معلومات کرك شول . معلوماتلی آلیوتلرنڭ ایگونلری بو یل کوکراب طوردی .

۵

قریه حاجتلری

آول پاژارلری

بویل هوالر قزو اولوب قوریلق اولدیغندن آوللرده پاژارلر بیك کوب بولدی. آول پاژارلری زور هم قور-قنچلی بولوب بیك کوب ضررلر کیتره در. کوب وقت ۴۰-۵۰ بلکه یوزلرچه یورطلر یانادر. آول پاژارلرینڭ بولای

زور بولوینه سبب: ایولرنڭ صالام ایله یابلوی، پاژار سوندره طورغان قورالّلرنڭ ناچار بولوی، آول خلقینڭ پاژار سوندرمک اصولن بلماولریدر. کوبدن توگل بونڭ کبی پاژارلرنڭ بریسن سمبر اویازی الوغ طارخان آولنن کوزمز ایله کوردک. باشده بیک کچکنه بولوب چقغان اوت سوندرگه کشیلر بولماوی، کیلگان کشیلرنڭ نی اشلرگه بلمی آبدراب یوروولری هم ناصوص وصو میچکه‌لرینڭ وقتنده کیلوب یتماوی سببلی بیک آز وقتن قوت آلدی. یارطی ساعت اچنده قرق یورت یانوب، اوت تمام آولنڭ برقرینه چغوب طوقتادی. یانوچیلر کوبسی نرسه‌لرنین آلا آلمی بیک قزغانچ حالده قالدیلر.

اوت چغوب بر قوت آلغاچ براشده قیلور حال یوق. شونڭ ایچون آلدن حاضرله‌نوب آنگا قارشی تدبیرلر قیلورغه کرک. پاژارغه قارشی طورا طورغان چاره‌لردن برسی: اویلرنی یانمی طورغان نرسه‌دن، بالچقدن، کیرپچ و طاشدن صالمق، بیگراکده توبه‌لرنی صالام ایله یابمی، تیمر، چیرپیتیس ایله یاکه یاڭا اصولن بالچقلی صالام ایله یابمقدر. لکن السکده صالونغان ایولرنی بوکوندن بوزوب یاڭادن صالوب بولمی. شوڭا کوره باشقه‌چه اوتنی سوندرگه حاضرلنورگه تیوش.

آولده پاژارنی سوندرگه اوگرانگان کشیلر بولسون ایچون «آول پاژارنی-دروژینلری» یاصالادر. آولدن اون بش، بگرمی کشی جیولوب دروژین ایچون اوصتاف توزوب گوبیرناطوردن رخصت آلورغه کرک. ۱۸۹۷ نچی یلده توزلگان، آول پاژارنی دروژینلری ایچون نارمالنی اوصتاف همه آولغه یاریدر. اول اوصتافنی زیمستوادن باصلغاننی، باصلغانی بولماغاننی یازدروب آلوب بولادر.

شول اوصتافنڭ تیوشلی یرلرینه آول، اویاز، گوبیرنانڭ هم دروژینغه کروچیلرنڭ اسملرینی یازوب گوبیرناتورغه بیررگه‌گنه کرک. پاژارسوندرو ایچون کرکلی قوراللرنی زیمستوا آرقلی آلورغه کرک. کوب زیمستوالر بوحقده یاردم ایده‌لر. قوراللرنڭ یارطی، یاکه اوچدن بربهاسنی اوزلری بیره‌لر. بتونلای بوشلای آلوب بیروچی زیمستوالرده بار. دروژینڭ اشلری ایله یخشیراق تانشدرر ایچون بز بویرده نارمالنی اوصتافنڭ بعض برماده‌لرینی ترجمه ایدوب یازامز:

۱- فلان پاژارنی دروژین تأسیس ایده‌در، پاژاردن صاقلانورهم پاژارنی سوندرر ایچون - فلان گوبیرناده، فلان اویازده، فلان آولن هم شول آولنڭ تیره یاغنده، دروژینڭ عمومی جیونی برله بیلگوله‌نگان چیکلرده؛ شول یرنڭ گوبیرناطورینڭ رخصتی ایله.

۲- بوغاریده ایتولگان مقصد ایچون، هم دروژینی اداره‌گه تیوشلی صومانی تابار ایچون دروژینڭ شول اشلرنی اشلرگه اقتداری بار: ۱) دروژین اوزینڭ قاراماقنده بولغان یرلرده، خلقنڭ پاژاردن صاقلانو تدبیرلرینی هم یورت یربنا قیلو قاعده‌لرینی رعایه قیلوب قیلماولرینی کوزاتوب، اگر اول ترتیب وقاعده‌لرنی بوزوچیلر بولسه آنلرنی پراۋلینیه

یا که استارسته آرقلی یرلی پالیتسه‌گه معلوم ایدوب قانون بویچه جوابغه طارتا آلادر. ۲) دروژین اسمینه هر تورلی کوچه طورغان هم کوچمی طورغان نرسه‌لرنی ملکلیکه آلادر. ۳) تورلی اعانه ویاردملرنی قبول ایته‌در. ٤) پیچ چغارو، یورتلر بناء قیلو ایچون مخصوص اوستالر طوتوهم بوندی اشلرنی اوستینه آلوب اشله‌توب بیرو، باشقه‌چه پاژاردن صاقلانو ایچون کرکلی بولغان قویولر، کوللر یاصاو، صوغه توشار ایچون بوللر یاصاو کبی اشلرنی اشلی آلادر.

۳ - دروژین اوزینه مخصوص، گوبیرناطور رخصت ایتکان رسمده فلاك طوتارغه اختیاری بار. اول فلاك عمومی جیون تعیین ایتکان یرده صاقلانوب بیك زور شادلقلی واقعه‌لرده‌گنه چغارلور.

٤ - دروژین اوزینك اسمی یازلغان پیچات طوتارغه اختیاری بار.

٥ - دروژین اعضالری: پاچوتنیلر، اعانه‌چی اعضالر، هم آخوتنیکلر، یعنی قول‌کوچلری ایله یاردم ایدوچیلردن بولادر.

٦ - دروژینغه کره آلمازلر: ۱ نچی ۱۷ یاشکه یتمه‌گان کشیلر؛ ۲) دیستؤیتلنی وایوننی اصلوژ باده‌غی نیژنی چینلر؛ ۳) صود حکمی ایله پراۋالری کیمتلگان کشیلر.

تنبیه ۱ نچی - ۱۷ دن ۲۱ یاشینه قدر بولغان کشیلرنك دروژینغه کرولری ایچون آتا آنالرینك یا که مربیلرینك رخصتی کیره‌ك. هم آلار دروژینغه کرسه‌لرده طاوش بیرو حقینه مالك بولا آلمازلر.

تنبیه ۲ نچی - شاکردلر اوچیبنی زاۋیدینیه دن اوزلری رخصت آلسه‌لرغنه دروژینغه کررلر؛ آلار هم طاوش بیره آلمازلر.

۷ - آخوتنیك اعضالر، پاژارغه اوزلری باروب سوندرشورلر.

۸ - اعانه‌چی اعضالر، دروژین فائده‌سینه، دروژینینك عمومی جیولشی تعیین قیلغان مقدارده اعضالق بدلی توله‌رلر. اعضالر اوز تله‌ولری برله بر وقتده، هم اعانه‌چی هم آخوتنیکده بولورغه ممکن.

۹ - پاچوتنی چلینگه دروژیننك عمومی جیولشینك قراری برله، آیرم یاردم کورساتکان کشیلر، هم پاژار سوندرو حقنده شهرت آلغان کشیلر صایلانور؛ پاچوتنی چلین عمرلك بولور.

۱۰ - شول آولنك اوبشستواسی دروژینغه پاژارنی میچکه‌لر بیرسه، یا که میرسکوی صومادن پاژارنی دروژیننك عمومی جمعیتی قرار قویغان قدرلی یاردم ایتسه، آول جیونینك بولغان کشیلری دروژینغه اعانه‌چی اعضا بولالر.

۱۱ - دروژینغه اعضالنی - عمومی جیون قرارقویغان روشده دروژیننك پراۋلینیه‌سی، پراۋلینیه بولماغانده استارسته قبول ایده‌ر. یللق اعضالق بدلی توله‌وچی اعانه‌چی اعضا، شول اعضالق بدلی توله‌گان یلنیغنه اعضا حساب ایدله‌در.

۱٤ - دروژین اعضالرندن آیرم بر اش کورساتکانلرینه عمومی جیوننك قراری برله مکافات بیرلور. مکافاتلر: آقچه بیرو، ماقتاو کاغدلری یا که آقچه طاغار ایچون یاصالغان ژیتونلر بیرو برله بولادر.

ژیتونلرنك رسملری گوبیرناطور طرفندن رخصت ایدلگان بولور. دروژین اوزینك اش وقتنده ضررلانغان فقیر اعضالرینه عمومی جیولشنك قراری برله،

دروژین آقچەسندن یاردم بیرر .

۲۳ - اشنی آلوب بارو عمومی جیوننك قراری برله پراۋلینیه صایلانوب پراۋلینیەگە طاپشرله، یاکه پراۋلینیه صایلانمی بر استارسته هم آڭا معین صایلاب آلار قولینه طاپشرلور . اگر دروژین بر نیچه آول ایچون بر بولسه اول وقت پراۋلینیه صایلاو تیوش .

۳۳ - دروژیننك صوماسی جیولەدر : ۱) اعضالق بدللرندن ؛ ۲) تورلی اعانەلردن: زیمستوا، ۋواصت هم آول یاردملرندن ۳) دروژیننك کاپیتالندن وباشقه ملکلرندن کیلگان داخودلردن ؛ ٤) پیچلر وبورتلر اشلاتکان فائدەلردن .

٤۱ - آخوتنیك اعضالرغه لازم بولادر : ۱) سیغنال بولغاچ برده کیچکمی پاژارغه یاکه جیولا تورغان یرگه بارغه ؛ ۲) دروژین استارستەسینه هم باشراق کشیلرینه برسوزسز اطاعت ایدەرگە؛ ۳) استارستەدن رخصتسز پاژاردن کیتمازگە ؛ ٤) بیلگولەنگان وقتده اوگرانورگه حاضر بولورغه .

٤۲ - دروژیننك استارستەسی هر وقت پاژارنی میچکەلرنك ، تروبا هم باشقه قوراللرنك تازالغنی قارار ، آخوتنیکارغه اشلرنی بولیب تعیین ایدەر . آلاردن آیرم فرقەلر یاصار . مثلا : لازالشیکلر ، ماشینا کاچایت ایدوچیلر کبی ، هر فرقەگە باش کشیلر بیلگولەر ، هر وقت دروژینغه باش بولوب اداره قیلور .

٤٤ - پاژار وقتنده ، استارسته هم بتون دروژین اعضالری اطاعت قیلورغه تیوش : ایسپراونیکگه ، آنك معاوینینه هم استاناوای پریستفکه ، زیمسکی ناچالنیکگه . توبان درجەلی پالیتسەیسکی چینلر: اورادنیکلر، استراژنیکلر، سوتسکیلر ، دروژین اشینه قاتشمی ؛ آلارغه سوندرشورگه تیوشلی یاردمنی قیلورلر .

٤۵ - دروژیننك باش کشیلری ، دروژین اعضالرینی حیات ایچون قورقنچلی اشلرگه کوچلی آلمازلر .

٤۷ - دروژین یابلور - عمومی جیوننك قراری برله . هم گوبیرناطور غصودارستۋیننی پراۋیلەغه خلاف اش طابسه یابارغه حقی بار . باشقه سبب برله یابارغه تلەسه مینیستر ۋنوتریننیخ دیلەنك قاراوینه قویار .

میرزا عبد الرحمن شهاب زاده .

آط طیاقلری

III

آط طیاقلرنده مندەر آستنده کیسەردی نرسەلر بولسه بیك صاقلق برلەگنه کیسو تیوشدر . طیاقغه ضرر کیلماسون ایچون طیاقنك طورمشنی اوزگارتماسکه ، آطنی ایرکده یورودن طیماسقه وهر وقت تشریح یاصاب طوررغه کیرەك .

آط طیاقلرینی کیسکانده صاف طیاقدن آرتقان وئولگان قسمنی گنه صاقلق برله کیسو تیوشدر .

آط طیاغی آستندەغی مندەر واوقلرنی تیرەن کیسو آطقه زور جزا بولا، آط طیاغی شوندن دارولانماسلق آوروغه ئەیلەنەدر .

طوغمشندن‌چالش، جیمرك وتار طیاقلی طوغان آط طیاغنی کیسوب توزه‌تورگه یارامی. مگر شول صاف طیاقغه آر- تقانلار نیغنه صاقلق برله کیسو یاریدر.

آط طیاغنده‌غی منده‌ر و باشقه‌سنی کیسوب آلنسه آط طیاغی بیك آورطادر. اگر اول آطنی قاتی یولدن جیگلسه یاکه آط قاتی بر نرسه‌گه باصسه آط آقصاقلی باشلیدر. چونکه شول کیسوسببلی طیاق یوقاراده آرغنه به‌رلو سببلی زور ضرر کیلوی یاقندر.

کوب وقت کشینك صاقسزلغی آرقا- سندن آط طیاغی ناچارلانا، هم جیگه‌رگه‌ده یارامی باشلیدر.

احمدجان بیکمییف.

جزئی معلومات

روسیه‌ده ڤیلیکی کناز ڤلادیمیر آلیکساندروڤیچ حضرتلرینك قول آستنده Соединенное россійское пожарное общество - جمعیتی بار. اول جمعیت پاژارنی دروژینالر یاصاو پاژارنی قوراللر آلو هر بر پاژار اشلری حقنده صوراچیلرغه معلومات بیره‌در. هم « پاژارنوی دیله » دیگان ژورنال نشر ایته‌در. آدریسی:

„С.-Петербургъ, дворцовая набержная“

—— آرزان اوت‌سوندرگچ - ایکی چیلاك یارم صوغه یارطی پوط طوز اون قداق نیشاتور صالوب اول صونی چیتویرتلی بوتیلکالرغه طوتوروب آغزنی غاز چقما- سون ایچون صورغچ برله قاپلانه‌در. پاژار بولغانده شول چیتویرتلرنی قوت ایله اوت اچینه ارغتلور. بوتیلکا واتلوب اچندن چقغان غاز اوتنی سونده‌ره‌در. البته بوکاغنه اوشانوب طوررغه یارامی. اوت قوت آلوب کیتکاچ بونك فائده‌سی آز بولا. لکن باشده‌راق یخشیغنه یاردم ایده آلادر. صاقلق ایچون هر ایوده بولندر- غانده یاری.

—— آول خلقی ایچون ق. رصلر- سبمر زیمستواسی آول خلقینه ایولرنی بالچقلی صالام ایله یابو اشن اوگره‌تور ایچون وقتلی قورص آچادر. قورصغه تورلی آولدن ایللی کشی‌چاقره‌لر. بارو، آشاو اچو راصخودلری زیمستوادن بولاچق. قورص ۲۵ نچی ایبولده آچیله‌در. مسلمان آوللرندنده اوگره‌نوب قایتور ایچون بر ر کشی یبارلسه یخشی اولور ایدی. بالچقلی صالام ایله یابونك پاژاردن صاقلانو ایچون زور فائده‌سی بارلغی کوب تجربه‌لر ایله معلوم بولمشدر.

م. - ع. شهاب زاده.

—— عزیز الله حبیب اللین جنابلرینه! بو میلیوندن اعانه‌نی زیمله اوستراپتلنی قامسیه‌دن‌صورالادر. هر اویزده‌بار اول. اوز اویزدگزده بولغان قامسیه‌غه مراجعت ایته‌رسز. زالوغ صالور ایچون، بر اوکربیت ایتولگان بولمق شرط. لکن ممکن بولغانده یرنی زالوغ صالماو یخشی؛

مشقتلری کوب، فائده‌لنه آلوکز شبهه‌لی.

— ملاسمی‌الله‌عبدالمنانف جنابلرینه! سزنك ایچون دیب مسکاودن پاتر بیتلنی او بشستوا اوستانی هم پراشینیه‌سی آلدرلدی. زا کازنوی ایتوب یبارر ایچون مکمل آدریسکزنی یازکز.

— عبد العلیم یعقوبف غه! کواص، لیمانات وغیری جیلك صولری یاصاونی اوگرانکان کنیغه روسچه بار. پتربورغ نیئوسکی پراسپیکت ۱٤نچی نومردن «را کـکر» دن اوچ صوم آلطمش تینگه آلدریسز اسمی شوشلای - Производство искусственныхъ и ягодныхъ водъ ковасовъ и другихъ минеральныхъ водъ· соч· А. Г. клинге.

—برادران مینایف جنابلرینه! کلیور اورلغینی زیمسکی اصقلادلردن آلورغه ممکن. لکن اورنبورغ گوبیرناسنك زیمستوا بولماغانغه کوره آنده اصقلادلرده یوقدر. شونك ایچون اورلوقلر برله‌صاتوایتوچی فیرمالردن آلدررغه کرك. ساچارگه اوگرانکان رساله روسچه بار. هر کنیژنی مگازیندن آلدررغه‌ممکن. اورلوق ایچون آدرس، ст. Казельскъ кал. г. содоводство Златоустовскаго

بهاسی پودغه سیکز، طوقز، اون، اون‌بر صوملقلر بار. یاقن زیمستوالردن آلساکز آرزانراق کیلور.

— سمارا گوبیرنسکی زیمستوا اصقلادنده صاتولادر: پچان چابا طورغان ماشینا ۱۲۵ صوم هم ۱۰۵ صوم. کرابلا ۵۱صوم‌هم۵۵صوم. اوراطورغان‌ماشینا۱٦۵ صوم ۱۹۰ صوم ۱۵۰ صومغه‌ده بار. کولته به‌یله‌وچی ۲۵ صوم. لاباغر ییقا۱۳۵صوم.

— چیرپیتس ماشیناسنده اشل‌نگان چریب‌لرنك زورلغی بویغه سیکز ویرشوقن دورت چیرك ویرشوك اینگه ۵ ۱/۴ ویرشوك بولادر. چیرپیتس ۳٤ کوادراتنی ویرشوك بولا. شوندن اوزکز حساب ایتوکز کوبمی‌چیرپیتس کرك اوز اویکزی یابارغه.

احوالات عمومیه.

توركیه - آرناودلر مالیسورلر فتنه‌سینی عمومی آرناودلر مسئله‌سی دیب یورتکان مطبوعات‌غه او بکالیلر. آرناودلر صداقتدن آیرلمغانلقنی بلگرتوب تورلی طرفدن حکومت‌که بیك کوب تیلیغرامل‌ر یباره‌لر.

حکومت عسکری مالیسورلرغه هجوم ایدوب ۱۲ کون ایچنده آنلرنی اورنلرندن قووب اورنلرینی ضبط ایتدی. آنلرنك کوبسی قاره طاغ یاغینه قاچوب چقدیلر. حکومت قره طاغ یاغینه چقغان مالیسورلرغه وطنلرینه قایتورغه بولسه‌لر کیلوب معلوم ایتارگه وقوراللرینی طابشررغه اون کون مهلت ویردی. صوکره اول مهلت ایکی مرتبه اوزونایتولدی.

مالیسورلرنك بعضیلری قایتوب قوراللرینی طابشردیلر. بعضیلری قوتور-

توچیلر سوزینه قاراب قایتمی قالدیلر . قره طاغ حکومتی بونلرنی حمایه ایتوب بونلر ایله ترکیه آراسنده واسطه‌لق ایتمکچی بولا . لکن ترکلر بوڭا راضی بولمیلر . اشکه قره طاغ قاطناشسه آڭا صوغش آچودن ده طارتنماسقه بولالر . شولای ایتوب حاضر مالیسورلر واقعه‌سی بتوب مسئله ترکیه وقره طاغ مسئله‌سی بولوب اورلدی ؛ بونڭ آخری نه اولور کیله‌چك کورساتور .

۱۱ نچی ایيولده بر داوللی کوننی استانبولده دورت مرتبه اوت چغوب مجموعه‌سی ایکی مڭ ایکی یوز یکرمی دورت یورط ، اوچ یوزدن آرتوق کیبتلر ، اون آلطی جامع ، ایکی مدرسه ، ایکی مونچه و برنیچه تکیه وتربه یانغان . اوت تورتلگان دیگان خبرلر اصلسزدر . غزته اداره‌لری هم حکومت رجالی تفتیش ایدوب اوتلرنڭ هر قایوسی عادی سببلردن چققانینی بلگانلر . یانغان یرلرنی یخشی پلان برله اوراملرنی کیڭایتوب صالمقچی بولالر . اوت وقتنده باشینڭ آرت طرفندن تاطه بروب حربیه ناظری محمود شوکت پاشا یوز اوستینه یغلوب ماڭلایی جراحتلنگان . لکن حالی ضررسز کورلگان .

استانبولده الك‌ده‌ده زور یانغینلر بولغان . ۱۵٦۹ نچی میلادیده اوطز آلطی مڭ یورط یانغان ایدی ؛ ۱۷۵۰ نچی یلده اوطز آلطی ساعت دوام ایتکان اوت برله ٦،٦٦۷ یورط یانغان . بوندن اوچ آی اوتکاچ ینه اوت چغوب ۳٦ ساعت دوام ایتکان . ۱۷۵۹ نچی یلده ایکی کون دوام ایتکان یانغین ده سیکز مڭ یورط یانغان ایدی .

یاپون گنیراللرندن «نوگی» آنگلیه‌دن تاج بیرامندن قایتشلی استانبولغه کردی . سلطان طرفندن قبول ایدلدی . عسکرلرنی قاراب بیك یاراتدی . یانوچیلر فائده سینه یکرمی بیش فرانسوز لیراسی هدیه ایتدی .

روسیه‌ده زلزله‌دن ضررلنغان کشیلر فائده سینه استانبولده ۱۷،۱۷۷ صوم آقچه جیولوب ترکیه ایلچیسی آرقلی پتربورغده قامیتیتغه کوندرلگان .

ایران — محمد علی شاه ایرانغه شاه بولورغه قاچوب قایتقان . خریستوفور اسملی بر پراخود آنی ایلتکان ایمش . بونڭ قایتوندن ایراننڭ الکی خارجیه ناظری هم سپهدار خبردار اولغانلر ایمش . لکن مانع بولمغانلر . آنڭ ایچون ایرانده درجه ایچون بر برینه حسد بیك قوتلی . اوز آرا ئلله نی قدر فرقه‌لرگه آیرلوب نزاعلاشالر ، حکومت اشارینی یخشی قاری آلمیلر . ملت مجلسی محمد علی شاه‌غه قارشوطوررغه قرار ویردی . آنڭ باشینی کیسوب کیترگان کشی‌گه ایکی یوز مڭ صوم وعده قیلدی . محمد علی‌گه ترکمانلر یاردم ایته‌لر . اوّل قبول ایدلگان یری استرآباد شهری بولغان . آندن طهرانغه تابا سفر ایته ـ چکدر . ایران خلقی عموما اولغلرینڭ حاللرندن ممنون دگللر . اوزلرینڭ راحتی ایچون بتون خلقنی سودا وراحتندن توقتاتوب قورقو ایچنده تونقانلری ایچون بیك ایچلری پوشادر . خلق ایندی فتنه‌دن طویغان ؛ آنلر ایچون طنچلق وراحتلك کرك . بناءعلیه ایران خلقی هر ایکی طرفغه‌ده چن یاردم ایتماس . هر ایکی طرفده کو ـ ڭللری صوونغان . حاضر وقتلیچه بر طرف غلبه ایتسه‌ده غلبه‌سی اشانچلی بولماس .

فاس — فاس‌ده مسلمانلر اوز آرا

طاتو طورا آلماینچه صوغشالر ایدی. بولای بارغانده بونلردن کوب امید یوق دیب، فرانسیه، گیرمانیا، انگلتره‌هم اسپانیا آنی بولگالەرگه کیگاشالر. بو توغروده حاضر آوروپا حکومتلری اوز آرا بیك قزو نزاعلاشوب یاتالر.

روسیه - روسیەنڭ بایطاق گوبیرنا واوبلستارنده آشلق اوگماغانغه کوره حاضر هر یرده کیگاشلرنڭ کوبسی آچلرغه یاردم طوغروسنده بارادر. روسیه، هواده اوچمق اشینه بیك اهمیت بیرەدر. کوبدن دگل پتربورغ ایله مسکاو آراسنده هوا یاریشی ترتیب ایدیلوب اوزغان کشیلرگه مکافاتلر تعیین ایدلگان ایدی. ۋاسیلیف، پتربورغ ایلەمسکاو آراسینی ۲٤ ساعت ۳۲ مینوتده کیلوب یتکان. بونڭ سیکز ساعتی هواده اوزوب قالغانی استانسەلرده توقطالوغه کیتکان. بونڭ ایچون اون مڭ بش یوز صوم مکافات آلغان. روسیه‌ده خلق ترقی‌گه بیك هوسلی. روسیه برله ترکیه هر ایکیسی یاکارو یولنده بولسەلرده روسیه ترکیەنی اوشبو طوغرولرده کوب آرتده قالدردی. هواده اوچو، تیمر یوللر صالو، زراعت قوراللری تاراتو، تعلیم ابتدائی‌نی عمومیلەشدرو، بانقه اشلری، تیلیغراف وتیلیفون طارتو کبیلرده روسیه کوب ترقی ایتدی. حاضر ۋولصتلرغه قدر تیلیفونلر وار. آوللرغه قدر پروگیمنازیه‌لر وار. ایکی مملکت آراسنده اولغان آیرما شولدر، که روسیه‌ده خلق‌ده ترقی‌گه اجتهاد ایتەدر. ترکیه‌ده خلق همه اشنی حکومتدن گنه کوتوب یاتادر.

سمارا احوالاتی

پانچینقو اسمنده سمارا سوداگیری پاراخود وبارژالرده بارا طورغان یردن صونڭ تیرانلگینی کورساته طورغان بر قورال اختراع ایتکان. تجربەده نتیجەسی یخشی چقغان. پانچینقو بوگا پاتینت آلورغه تلی.

— سماراده « اقتصاد » اسمنده کتاب مغازینی آچارغه گوبیرناطور جنانلرندن رخصت آلوندی. مغازەده مسلمانچه هم روسچه درس کتابلری هم اقتصادغه دائر کتابلر ورسالەلر بولنەچقدر. مغازەنڭ مدیر مسئولی اقتصاد مجلەسینڭ ناشر ومحرری م. فاتح مرتضین‌در.

— بوگولمه‌او یزدی‌عبدالرحمن آوّلنده زور یانغین بولوب بیك کوب کشیلر یورطسز قالغان ایکان. یاردم قامیتیتی‌نڭ کورساتوی بوینچه سمارا گوبیرناطوری تیوشلی اورنینه مراجعت ایدوب بو آوّل‌ده اویلر صالو- چیلرغه اورماندن آغاچنی آرزان بها برله ساتارغه اوتنگان. مسلمانلر شولای اوز حاللرینی کورساته بلسەلر حکومت آنلرغه یاردمدن البته هیچ بر طارتنمایەچقدر.

— سمارا گوبیرناسنده آچلق بولغانغه کوره گوبیرنسکی زیمستواسنڭ عاتدن طش مجلسی بولوب آول خلقینه اورلوقغه ایگون آلوب بورچقه اولەشورگه قرار قویلدی.

ناشر ومحرر: محمد فاتح مرتضین.

اورنبورغ « کریموف، حسینوف وشرکاسی » نڭ مطبعەسی.
Типо-лит. Т ва Каримовъ, Хусаиновъ и К°. Оренбургъ.

اعلانلر:

Годъ изданія I-ый

1911 Г. ОТКРЫТА ПОДПИСКА 1911 Г.

на единственную въ россіи **еженедѣльную** политическую, Экономическую, литературную и общественную газету,

„ВЪ МІРѢ МУСУЛЬМАНСТВА"

посвященную интересамъ русскаго мусульманства во всѣхъ проявленіяхъ его общественной, экономической и политической жизни.

Подписка принимается въ **СПБургѣ Пушкинская 7, кв. 24**., въ городахъ: **Оренбургѣ, уфѣ и Казани** въ магазинахъ **Каримова и Хусаинова**.

Подписная цѣна до конца года **3** руб. Духовенству, учащимъ и учащимся **2** р. **50** к. Лица, внесшія три рубля, получаютъ въ видѣ бизплатнаго приложенія книгу цѣною въ **1** руб., изъ турецкой военной жизни „Начальникъ Эшалона въ Африку".

Ред.-изд. *Магометъ-бекъ Хаджетлаше.*

Отвѣтств. ред. *Асланъ-гирей Датіевъ.*

اومارطەچیلق ایچون

کرکلی نرسەلر اصقلادی.

پریسکورانت صوراگز اوشبو آدریس برلە

Вятской г. Слобод. уѣз. Ярослав. в. дер. Больш.-пог стской

Мухамедь-назибу Шафееву.

اومارطەلر، رامکەلر، مودیللر، جعلی بالاوزلرو باشقە هرتورلی نرسەلر بار.

پریسکورانتمز روسچە ، کیلەچك یل مسلمانچەدە بولاچق.

سمارا — قزانسکی ۷۷

هر کم ایچون کرکلی

اقتصاد مجله‌سی اوچنچی یل دوام ایته. آیغه بر مرتبه هر آینك اورته‌سنده چغادر. تجارت، صناعت، زراعت هم آول حاجتلرندن بحث ایته‌در. مسلکی کونی ایله باشقه توشه طورغان نرسه‌لر طوغروسنده یازمقدر.

بهاسی: یلغه ایکی صوم.

آبونه ایچون یل باشی برنچی غنوار حساب ایته‌یله‌در. آبونه هر وقت مقبول. مدتی طولغان کشیلرگه مجله یبرلماس. مجله‌نك بوکونگه قدر چققان نومرلرندن هر طرف خلقی ممنون.

اداره قانطوری: سماراده پاراخودلردن یراق دگل بلك یاقن، قزانسکی اورام ۷۷نچی نومر یورطده.

اداره‌ده ایسکی نومرلر وار؛ اداره‌دن کروب آلغانده هر نومر ۱۵ تین.

فقط برنچی یلنك برنچی نومری؛ ایکنچی یلنك برنچی، ایکنچی هم اوچنچی نومرلری اداره‌ده قالمادی.

آدریس: Самара, контора редакціи „Иктисадъ“

مطبعه اشلری و کتاب سوداسی

کریموف، حسینوف و شرکاسی نك اورنبورغ هم اوفاده‌غی مطبعه‌لرنده

مسلمانچه، روسچه وغیر تللرده هر تورلی کتابلر، غزته وژورنالللر، اشچوط، ویکسل بلانقه‌لری، کانتور کنه‌گه‌لری وباشقه هر تورلی نرسه‌لر باصوب بیررگه قبول ایتله‌در.

بهالر معتدل. معامله حقانیتلی. اش نفیس. زاکازلر وقتنده اوتاگورتله.

اوفاده‌غی کتاب مغازیننده هر تورلی درس کتابلری، حکایه ورومانلر وباشقه هر نوع یاکی کتابلر ورساله‌لر صاتله‌در. کتابلر تیز یباریله.

اسامئ کتب بوش بیریله.

مراجعت ایچون آدریس:

Оренбургъ / Уфа یا که Т-ву „Каримовъ, Хусаиновъ и К-о“